

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Komparativní analýza české a francouzské právní úpravy trestných činů proti pořádku
ve věcech veřejných a rozbor příslušné právní terminologie

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petřů, Ph.D.

Autor práce: Anna Ellingerová

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2016

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 6. května 2016

Anna Ellingerová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Mgr. Ivovi Petru, Ph.D. za jeho cenné rady, podněty, ochotu a čas, který mi věnoval.

Dále bych ráda poděkovala Jakobovi Novotnému za vstřícnou pomoc při řešení technickým problémů po celou dobu psaní této práce a také za jeho nápady, připomínky a psychickou podporu. Mé poděkování patří také Marii Ellingerové za její motivaci a pomoc při obstarávání podkladů a materiálů pro psaní mé práce.

Anotace

Cílem této práce je porovnání české a francouzské právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných. Na základě uvedených taxativních výčtů trestných činů z této oblasti jsou následně okomentovány podobnosti a rozdílnosti obou právních úprav. Pozornost je též věnována právnímu jazyku, jeho slovní zásobě a jeho překladu. Dále tato práce zahrnuje rozbor příslušné právní terminologie. Rozbor spočívá v porovnání věcného obsahu termínů v českém jazyce a jejich příslušných ekvivalentů ve francouzském jazyce.

Výsledkem práce je zjištění, že francouzské pojetí vybrané právní úpravy se od toho českého v jistých směrech znatelně liší. Jde zejména o strukturu a systematiku členění jednotlivých trestných činů, následně také o jejich věcný obsah a od toho se odvíjející terminologii. Tato práce může pomoci při hledání odpovídajícího překladu termínů z oblasti trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných, neboť na základě vyhledaných a dostupných informací lze usuzovat, že této právní úpravě a hledání jejího francouzského ekvivalentu nebyla prozatím ve větší míře věnována pozornost.

Klíčová slova

trestní právo, trestní zákoník, trestný čin, komparace, překlad, odborný termín, ekvivalent, terminologický rozbor

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to compare Czech and French legislation of criminal offences against order in public affairs. On the basis of mentioned enumerations of criminal offences in this area are commented similarities and differences between these two legislations. Attention is also paid to the legal language, its vocabulary and translation. This work includes analysis of appropriate legal terms. The analysis is based on comparison with the meanings of terms in the Czech language with their equivalents in French.

The result of the work is the ascertainment that the French concept of the selected legislation is significantly different from the Czech one in certain aspects. It is particularly the structure and classification of individual criminal offences, then also their material content and further terminology. This work can help with finding the appropriate translation of terms in the area of criminal offences against order in public affairs, because on the basis of searched and available information it can be concluded that this legislation has not yet been given more attention.

Keywords

criminal law, criminal code, criminal offence, comparison, translation, technical term, equivalent, terminological analysis

Obsah práce

1	Úvod	8
1.1	Cíle práce	8
1.2	Postup práce	8
2	Česká republika	11
2.1	Historický vývoj trestního práva	11
2.2	Struktura trestního práva	13
2.3	Prameny trestního práva	13
2.4	Systematika aktuálního trestního zákoníku	14
2.5	Hlava 10: Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných	15
3	Francie	17
3.1	Historický vývoj trestního práva	17
3.2	Prameny trestního práva	17
3.3	Systematika aktuálního trestního zákoníku	18
3.4	Francouzský ekvivalent české právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných	18
4	Komparace obou právních úprav	25
4.1	Členění české právní úpravy	25
4.2	Členění francouzské právní úpravy	25
4.3	Rozdílnosti právních úprav	26
4.4	Podobnosti právních úprav	29
5	O právním jazyce a jeho překladu	31
5.1	Právní jazyk	31
5.2	Právní jazyk ze sémantického hlediska	31
5.2.1	Bilaterální pojetí znaku	33
5.2.2	Sémiotický trojúhelník	34
5.2.3	O komunikaci	34

5.3	Slovní zásoba právního jazyka.....	35
5.3.1	Dle užití.....	35
5.3.2	Dle povahy.....	36
5.4	Právní překlad.....	37
5.5	Překladatelské postupy.....	39
5.5.1	Transpozice.....	39
5.5.2	Modulace.....	39
5.5.3	Kalkování.....	40
5.5.4	Výpůjčka.....	40
5.5.5	Étoffement.....	40
5.5.6	Dépouillement.....	41
5.5.7	Další postupy.....	41
6	Rozbor právní terminologie z oblasti trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných.....	43
6.1	Glosář vybraných termínů.....	57
7	Závěr.....	60
8	Résumé.....	62
	Seznam literatury.....	64
	Seznam použitých zkratk.....	66
	Seznam obrázků.....	67
	Seznam tabulek.....	67

1 Úvod

V kontaktu s výukou práva jsem již od začátku svého studia na gymnáziu. Po příchodu na vysokou školu se tento vztah nepřerušil, neboť jsem každý semestr navštěvovala různé kurzy práva, ať už českého, evropského či mezinárodního. A jelikož jsem se chtěla dozvědět něco více o právu trestním, rozhodla jsem se náplň své práce do této oblasti směřovat.

Trestní právo je rozsáhlá oblast, která zahrnuje aspekty každodenního života nás všech. Pokud se dopustíme trestného činu upraveného zákonem, následuje trest. A protože neznalost zákona neomlouvá, měli bychom této problematice věnovat více pozornosti než kterékoli jiné. V rámci bakalářské práce bude pozornost zaměřena na právní úpravu trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných.

1.1 Cíle práce

Práce si klade za cíl ukázat míru odlišnosti právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných České republiky a Francie. Jak se liší francouzské pojetí této právní oblasti, co se týče její struktury a členění trestných činů, a zda opravdu ke každému trestnému činu z českého práva existuje odpovídající francouzský ekvivalent. Jelikož se pohybujeme v právní oblasti a zabýváme se právními texty, cílem práce je také teoreticky přiblížit právní jazyk, jeho slovní zásobu a způsoby jeho překladu. Dále chce tato práce ukázat, jak se od sebe liší ekvivalentní trestné činy z hlediska terminologie. U vybrané terminologie poté budeme chtít zjistit, do jaké míry se shoduje její věcný obsah s obsahem francouzského ekvivalentu.

1.2 Postup práce

Tato práce je rozdělena do pěti hlavních kapitol, z nichž každá dále sestává z dílčích podkapitol. Ve druhé kapitole je z důvodu zasazení českého trestního práva do kontextu nastíněna jeho historie. K tomu bylo z největší části využito publikace od Eduarda Vlčka s názvem *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*¹. Nejdůležitější část této kapitoly představuje tabulka s taxativním výčtem trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných, jak je uvádí aktuální trestní zákoník České republiky²

¹ VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Brno: Masarykova univerzita, 1993

² <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/> [cit. 20. 4. 2016]

dostupný online. Zobrazení těchto činů v tabulce umožňuje čtenáři lépe se v nich orientovat a také dobře vidět, jak jsou členěny a řazeny.

Třetí kapitola je zacílena na Francii. Klíčovou roli zde hraje poslední část, kde jsou ke zkoumaným českým trestným činům uvedeny jejich ekvivalenty z francouzského trestního zákoníku. Tato část vyžadovala zevrubné prostudování trestního zákoníku Francie, neboť bylo nutné nalézt odpovídající ekvivalenty k českým trestným činům, což kvůli odlišnému členění a terminologii nebylo tak jednoduché, jak by se na první pohled mohlo zdát. Proto bylo nutné zkoumat nejen pojmenování trestných činů, ale také jejich obsah, jaké skutečnosti upravují, důležité bylo hledat a porovnávat klíčová slova a tak dále. Výhodou pro tuto analýzu byl výčet trestných činů uvedený ve druhé kapitole. Výhodou byla možnost čerpat z již přeloženého trestního zákoníku od autorky Běly Riegrové³, nicméně je nutné mít na paměti, že se jedná o znění zákona platného k 1. březnu 1994.

Čtvrtá kapitola se opírá o seznam trestných činů obou zemí uvedený v předchozí kapitole, na jehož základě byla provedena komparace těchto právních úprav. Prostřednictvím podrobného zkoumání a porovnávání obou textů byly zjištěny nejvýraznější rozdíly, které se střídavě vyskytují v celé právní úpravě. Tyto rozdílné, ale i podobné prvky jsou komentovány a doplněny o konkrétní příklady. Několik málo ekvivalentních trestných činů bylo nalezeno ve druhé části francouzského trestního zákoníku, ale jelikož přeložená verze autorky Běly Riegrové tuto druhou část již nezahrnuje, za pomoci online slovníku Lingea jsem navrhla překlad vlastní.

Témata obsažená v páté kapitole dle mého názoru jistým způsobem prostupují značnou část této bakalářské práce, a proto jsou zde uvedena. Studování odborné literatury a její porovnávání a vybírání souvisejících zajímavých informací bylo základním postupem při tvorbě této části. Nejvíce užitečných faktů bylo nalezeno v publikaci Michala Tomáška s názvem *Překlad v právní praxi*⁴.

Šestá kapitola je kapitolou poslední věnující se terminologickému rozboru. K termínu v českém jazyce, který figuruje v názvech trestných činů v popisované právní oblasti, byl ve slovnících vyhledán příslušný překlad do francouzštiny. K oběma termínům následovalo vyhledání definice ve výkladových slovnících. Na základě prostudování

³ RIEGROVÁ, Běla. *Trestní zákoník Francouzské republiky: překlad úplného znění zákona platného k 1. březnu 1994*. I. a II. díl. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995

⁴ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde, 2003

a porovnání věcného obsahu těchto definic bylo následně rozhodnuto, zda se jedná o ekvivalent odpovídající či nikoli. Způsob a důvody rozhodnutí jsou vždy okomentovány. Závěrem je také řečeno, jakého překladatelského postupu bylo užito. Tímto způsobem je rozebráno třináct termínů, které jsou dle mého uvážení pro námi zkoumanou právní oblast nejcharakterističtější. Kapitulu uzavírá dvojjazyčný glosář s dalšími patnácti termíny, které taktéž tvoří názvy trestných činů z této oblasti.

2 Česká republika

Tato kapitola se věnuje české úpravě trestního práva. Abychom tuto problematiku trošku uvedli, začneme krátkým přehledem jeho historie. Dále se seznámíme s jeho strukturou, poté přejdeme k jeho jednotlivým pramenům a celá kapitola bude zakončena aktuální podobou trestního zákoníku se zaměřením na hlavu 10, která upravuje právě trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.

2.1 Historický vývoj trestního práva

Pro tuto část práce o historii trestního práva v České republice bylo čerpáno zejména z publikace Eduarda Vlčka⁵.

V průběhu mnoha století se spolu s rozvíjející se společností rozvíjelo i právo a předpisy, dle kterých se tato společnost řídila. Byly to přirozené reakce na okolnosti, s nimiž stále modernější a modernější doba přicházela. Proces to byl ovšem dlouhý a při pohledu dále do minulosti zjistíme, že i poměrně složitý a strastiplný.

Po vzniku státu bylo hlavním úkolem vznikajícího práva chránit vedle státních orgánů a církve především feudální soukromé vlastnictví. Na druhé straně například potrestání vraždy bylo ponecháno na soukromé iniciativě a svépomoci příbuzných poškozeného. S rostoucí mocí panovníka a s všeobecným hospodářským rozvojem se ve druhé polovině 13. století veřejný trestní zájem rychle zvětšuje a svépomoc se tak omezuje. Plného rozvinutí se trestní právo dočkalo až v 15. století v období stavovské monarchie, kdy byla vytvořena řada nových trestních norem, které znatelně reagovaly na nové třídní, ekonomické a politické poměry. V této době se vytvořily již zcela zřetelně tři chráněné okruhy. První tvořilo náboženství a církve, druhý feudální stát a panovník a do třetího okruhu spadali nejvyšší funkcionáři státu, tedy zemští úředníci a soudci. V 16. století byla již svépomoc zásadně vylučována, odsuzována a trestána. Renesanční doba s sebou kromě jiného přinesla také fenomén čarodějnictví, což se promítlo i do trestního práva. Během celého tohoto období je trestní zájem státu velice malý a trestní iniciativa státních orgánů je nepatrná. Tresty jsou dobově surové a mají sloužit pro výstrahu ostatním. Trest smrti se vykonával nejrůznějšími způsoby, z nichž stětí hlavy a oběšení se považovalo za poměrně mírné varianty. Trestu smrti nebyly ušetřeny ani děti. Praktikuje se i vyhnání ze země. Se smrtí i s vypovězením je často spojeno propadnutí majetku králi.

⁵ VLČEK, E. (1993)

Tresty na těle se vykonávaly různým mrzačením, kdy se nejčastěji jednalo o nos, oči, jazyk, prsty či ruce odsouzeného. Teprve v této době se začalo ve větší míře používat vězení jako trest. Při stanovení trestu je soudcům ponechána dosti rozsáhlá volnost, takže trestní praxe jednotlivých soudů se velmi liší. Objevuje se pojem *policie* (z řeckého *politeia* = ústava, řád) jako péče o veřejný pořádek.⁶

Počínaje 17. stoletím nastává doba, kdy je trestnímu právu věnována o poznání větší pozornost a kdy se také dočká velkých změn a úprav. Roku 1656 byl vyhlášen *Trestní zákoník Ferdinanda III.* („*Constitutio Criminalis Ferdinanda*“), který nahradil *Koldírnův zákoník* z roku 1576. S dalšími změnami přichází roku 1707 také *Trestní zákoník Josefa I.*, ale teprve *Tereziánský trestní zákoník* („*Constitutio Criminalis Theresiana*“) přerušil tradici starého českého práva, kdy bylo přednostním zájmem ochrana krále a jeho práv. Tento trestní zákoník z roku 1768 si oproti Josefovou zákoníku kladl za primární cíl stíhat delikvenci namířenou proti Bohu, církvi a státu a pak teprve proti soukromým zájmům a osobám. Bohužel i tento trestní zákoník ještě stíhá čarodějnictví a připouští v plném rozsahu stíhání deliktů *sine lege*, tedy i těch, které v zákoně uvedeny nejsou. Nová osvícenská filosofie dala brzy vzniknout *Všeobecnému zákoníku o zločinech a trestech na ně* vydaný za Josefa II. roku 1787. Toto byl vskutku významný milník, neboť poprvé dochází k plnému uplatnění zásady *nullum crimen sine lege* (žádný trestný čin bez zákona) a *nulla poena sine lege* (žádný trest bez zákona). Další rozvoj právní normy přinesl roku 1803 *Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích*. Měl dvě části, z nichž první pojednávala o zločinech a druhá o přestupcích a ke každé byla připojena příslušná ustanovení o procesu. Nutno dodat, že na svou dobu byl tento zákoník velmi propracovaný a ovlivnil vývoj trestního práva u nás prakticky až do roku 1949. V roce 1852 prošel zákoník novelizací, kdy je jeho novým názvem *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích* a kdy nadále pojednává již jen o právu hmotném (právo procesní je ponecháno zvláštní úpravě), jsou odstraněny některé feudální přežitky a nově rozlišuje nejen zločiny a přestupky, ale i přečiny.⁷

V platnosti zůstává i po vzniku Československa roku 1918. Po vzniku protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 byla okupačním režimem naprosto zlikvidována československá zákonost i spolu s demokratickými zásadami trestního práva hmotného a procesního. Rozhodující roli sehrálo zavedení německého trestního práva. To se svým

⁶ VLČEK, E. (1993): str. 3 – 14

⁷ Tamtéž: str. 27 – 31

charakterem vrátilo o několik sedmimílových kroků zpět do minulosti. Mimo jiné přestala platit zásada *nullum crimen, nulla poena sine lege*, jakož i rovnost občanů před zákonem. V letech 1945 – 1946 byla vydána celá řada právních norem obsahující trestněprávní ustanovení, zejména pak v oblasti potrestání nacistických zločinců. 12. července 1950 schválilo Národní shromáždění osnovy čtyř trestněprávních předpisů: *trestního zákona* (zákon č. 86 Sb.), *trestního řádu* (zákon č. 87 Sb.), *trestního zákona správního* (zákon č. 88 Sb.) a *trestního řádu správního* (zákon č. 89 Sb.). Poté, co byla roku 1960 přijata nová ústava, byl v rámci kodifikační vlny přijat i nový *trestní zákon* č. 140/1961 Sb.,⁸ který byl platný až do 1. ledna 2010, kdy jej nahradil aktuální *trestní zákoník* č. 40/2009 Sb.⁹

2.2 Struktura trestního práva

Ochrana společnosti před kriminalitou je základní funkcí trestního práva. České trestní právo tvoří součást českého právního řádu a je jedním z odvětví práva veřejného.

Dnes rozlišujeme trestní právo „hmotné“, které stanovuje, co je trestným činem a jaký je za něj ukládán trest, a trestní právo „procesní“, které upravuje samotné trestní řízení a postup orgánů činných v tomto řízení. Trestní právo hmotné je kodifikováno v trestním zákoníku, trestní právo procesní pak v trestním řádu.¹⁰

Dále je rozlišováno právo „objektivní“, což je souhrn právních norem představujících závazná pravidla chování, které stanovil a uznal stát. Najdeme je v oficiálních, státem uznaných pramenech práva (tímto způsobem vymezené právo se nazývá „objektivním pozitivním právem“).¹¹ Na druhé straně stojí právo „subjektivní“ představující možnosti chování, které subjektům práva zaručuje právo objektivní.¹²

2.3 Prameny trestního práva

Nyní si pojďme říci, jaké dokumenty jsou pokládány za prameny trestního práva. Primárně jsou to samozřejmě Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) a Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.) z 16. prosince roku 1992. Dále pak trestní zákoník s účinností od 1. 1. 2010 (zákon č. 40/2009 Sb.), trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb.), zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za proti-

⁸ VLČEK, E. (1993): str. 35 – 50

⁹ <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/> [cit. 30. 3. 2016]

¹⁰ NOVOTNÝ, Oto, VANDUCHOVÁ Marie a kol. *Trestní právo hmotné*. 5., jubilejní, zcela přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2007: str. 28 – 30

¹¹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004: str. 19

¹² Tamtéž: str. 20

právní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, zákon č. 137/2001 Sb. o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, zákon č. 279/2003 Sb. o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení, zákon č. 209/1997 Sb. o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, zákon č. 269/1994 Sb. o Rejstříku trestů, zákon č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody, zákon č. 293/1993 Sb. o výkonu vazby, zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, zákon č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu a zákon č. 198/1993 Sb. na ochranu míru.¹³

Řazeny jsou zde i rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii a nálezy Ústavního soudu.¹⁴

Z mezinárodní sféry můžeme uvést Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.), Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.), Úmluvu o zachování nemateriálního kulturního dědictví (č. 39/2009 Sb. m. s.) či Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace (č. 95/1974 Sb., 9/2002 Sb. m. s., 24/2002 Sb. m. s.). Připomeňme také Evropské úmluvy o vydávání, o vzájemné pomoci ve věcech trestních, o potlačování terorismu a další. Nedílnou součástí taktéž tvoří právní akty Evropského společenství.¹⁵

Co naopak pramenem trestního práva není? Jsou to právní obyčej, stanoviska soudu nebo státního zastupitelství a rozhodnutí soudu neboli judikáty.¹⁶

2.4 Systematika aktuálního trestního zákoníku

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník České republiky, je základním předpisem pro trestní právo hmotné. Dočteme se v něm, které činy jsou trestné a jaký za ně následuje trest. Skládá se ze tří hlavních kapitol, a sice obecné části, zvláštní části a poslední kapitoly tvoří přechodná a závěrečná ustanovení. Část obecná má 8 hlav s paragrafy 1 – 139, část zvláštní poté navazuje paragrafy 140 – 418 a dle skupinového objektu je dělena do 13 hlav. Nás bude ovšem nejvíce zajímat hlava 10 pojednávající o trestných činech proti pořádku ve věcech veřejných.¹⁷

¹³ <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/prameny-trestniho-prava-a-trestniho-rizeni> [cit. 20. 3. 2016]

¹⁴ CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního*. Praha: Linde, 2007: str. 19

¹⁵ <http://goo.gl/XZO168> [cit. 20. 3. 2016]

¹⁶ CHMELÍK, J. a kol. (2007): str. 19

¹⁷ <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/> [cit. 20. 3. 2016]

2.5 Hlava 10: Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Tato obsáhlá část trestního zákoníku sestává z dílů 1 – 8. Každý díl pojednává o jiné kategorii trestných činů. Vždy se také dozvíme, jaký trest po jejich spáchání následuje. Pro větší přehlednost jsou dané trestné činy uvedeny v následující tabulce¹⁸.

Č. dílu	Název dílu	Trestné činy
Díl 1	Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby	§ 323 Násilí proti orgánu veřejné moci § 324 Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci § 325 Násilí proti úřední osobě § 326 Vyhrožování s cílem působit úřední osobu § 327 Společné ustanovení § 328 Přisvojení pravomoci úřadu
Díl 2	Trestné činy úředních osob	§ 329 Zneužití pravomoci úřední osoby § 330 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti
Díl 3	Úplatkářství	§ 331 Přijetí úplatku § 332 Podplácení § 333 Nepřímé úplatkářství § 334 Společné ustanovení
Díl 4	Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci	§ 335 Zasahování do nezávislosti soudu § 336 Pohrdání soudem § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání § 338 Osvobození vězně § 339 Násilné překročení státní hranice § 340 Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice § 341 Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky § 342 Neoprávněné zaměstnávání cizinců § 343 Porušení předpisů o mezinárodních letech § 344 Vzpouora vězňů

¹⁸ Informace uvedené v tabulce byly vyhledávány v trestním zákoníku dostupném online z <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/> [cit. 20. 3. 2016].

		<p>§ 345 Křivé obvinění</p> <p>§ 346 Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek</p> <p>§ 347 Křivé tlumočení</p> <p>§ 348 Padělání a pozměnění veřejné listiny</p> <p>§ 349 Nedovolená výroba a držení pečeti-dla státní pečeti a úředního razítka</p> <p>§ 350 Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu</p> <p>§ 351 Maření přípravy a průběhu voleb a referenda</p>
Díl 5	Trestné činy narušující soužití lidí	<p>§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci</p> <p>§ 353 Nebezpečné vyhrožování</p> <p>§ 354 Nebezpečné pronásledování</p> <p>§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob</p> <p>§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod</p>
Díl 6	Jiná rušení veřejného pořádku	<p>§ 357 Šíření poplašné zprávy</p> <p>§ 358 Výtržnictví</p> <p>§ 359 Hanobení lidských ostatků</p> <p>§ 360 Opilství</p>
Díl 7	Organizovaná zločinecká skupina	<p>§ 361 Účast na organizované zločinecké skupině</p> <p>§ 362 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti</p> <p>§ 363 Beztrestnost agenta</p>
Díl 8	Některé další formy trestné součinnosti	<p>§ 364 Podněcování k trestnému činu</p> <p>§ 365 Schvalování trestného činu</p> <p>§ 366 Nadržování</p> <p>§ 367 Nepřekážení trestného činu</p> <p>§ 368 Neoznámení trestného činu</p>

Tabulka 1: Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných v české právní úpravě

3 Francie

Nyní se dostáváme ke třetí kapitole této práce, která pojednává o francouzské úpravě trestního práva, jeho historickém vývoji a aktuálních pramenech tohoto práva. Dále je přiblížena nynější struktura trestního zákoníku se zaměřením na francouzský ekvivalent hlavy 10 v trestním zákoníku České republiky.

3.1 Historický vývoj trestního práva

Také ve Francii prošlo trestní právo mnohými změnami. Byly to reakce na to, který panovník byl zrovna u moci a jaký politický režim byl právě aktuální. Vše se přizpůsobovalo modernější společnosti a jejímu pohledu na svět.

V 16. století začíná období rozsáhlejších kodifikací trestního práva. Císař Karel V. vydal roku 1532 trestní zákoník s názvem *Code criminel de l'empereur Charles V, dit "La Caroline"* (Trestní zákoník císaře Karla V., zvaný „Carolina“). Jednalo se o velmi důležitou úpravu germánského trestního práva na další desítky, možná stovky let. V roce 1670, za vlády Ludvíka XIV., byl tento spis upraven a nesl nový název *Ordonnance criminelle* (Trestní nařízení). Za Velké francouzské revoluce (1789 – 1799) byl roku 1789 přijat další významný akt, a sice *La Déclaration des droits de l'homme et du citoyen* (Deklarace práv člověka a občana) a následně roku 1791 vstoupil v platnost *Code pénal* (Trestní zákoník).¹⁹ Po mnoha legislativních počinech přichází na scénu osoba Napoleona Bonaparta, který za svého života vydal pět kodexů, mimo jiné i *Code d'instruction criminelle* (Zákoník trestního soudního řízení) roku 1808 a nový *Code pénal* (Trestní zákoník) roku 1810.²⁰ Napoleonský Trestní zákoník byl částečně inovován sérií zákonů a 1. března 1994 byl nahrazen novým Trestním zákoníkem, který je v platnosti dodnes.²¹

3.2 Prameny trestního práva

Tak jako v České republice i ve Francii představuje nejvýznamnější pramen trestního práva Ústava (*la Constitution*) ze 4. října roku 1958, která od roku 1971 zahrnuje i Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789. Trestním právem se zabývá zejména ve člancích 34 a 37 v titulu pátém.²²

¹⁹ http://ledroitcriminel.free.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes.htm [cit. 30. 3. 2016]

²⁰ <http://www.lawportal.cz/napoleonova-kodifikace-prava-a-code-civil/> [cit. 30. 3. 2016]

²¹ GÉNINET, Béatrice. *L'indispensable du droit pénal*. 2. vyd. Studyrama, 2004: str. 24

²² Tamtéž: str. 23

Další důležitý pramen představuje Trestní zákoník (*Code pénal*), který vstoupil v platnost 1. března 1994.²³ O trestním právu procesním pojednává Trestní řád (*Code de procédure pénale*). Většina zákonů vztahujících se k trestnímu právu je obsažena právě v *Code pénal*, nicméně některé figurují i v souborech, jako jsou *Code de la route* (Zákon o provozu na pozemních komunikacích), *Code de la santé publique* (Zákoník o veřejném zdraví), *Code général des impôts* (Všeobecný daňový zákoník) a podobně.²⁴

Významnou roli v oblasti trestního práva hrají i nařízení (*les règlements*), která mohou být vydaná pouze mocí výkonnou, kterou ve Francii představuje prezident republiky a vláda. Zmínit můžeme i zvláštní předpisy nesoucí název „*ordonnances*“, které přijímá vláda.²⁵

Kromě vnitrostátních předpisů je třeba respektovat i značný počet mezinárodních textů a dohod. Příkladem takového dokumentu může být Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (*Le pacte international sur les droits civils et politiques*) přijatý Spojenými národy, či Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (*Convention des droits de l'homme et des libertés fondamentales*) přijatá v evropském měřítku.²⁶

3.3 Systematika aktuálního trestního zákoníku

Trestní zákoník je výsledkem kodifikace trestního práva hmotného. Aktuální trestní zákoník Francouzské republiky se, podobně jako ten český, skládá z několika částí. První je část zákonodárná pojednávající o základních principech a zásadách práva a obsahující soupis trestných činů (*les infractions*). Následuje druhá část s dekrety Státní rady zahrnující pouze přestupky (*les contraventions*).²⁷ Obě části jsou děleny do knih I – VII, které se dále člení na tituly, kapitoly, případně oddíly, pododdíly a paragrafy. Poslední díl členění představují články.

3.4 Francouzský ekvivalent české právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných

Při zevrubnějším prozkoumávání francouzského trestního zákoníku jsem si uvědomila, jak znatelně se od toho českého ve skutečnosti liší. Na první pohled by se jako nejvhodnější ekvivalent hlavy 10 českého TZ mohla v *Code pénal* jevit kniha IV – O zločinech

²³ GÉNINET, B. (2004): str. 21

²⁴ <http://goo.gl/RFS4Bp> [cit. 6. 4. 2016]

²⁵ GÉNINET, B. (2004): str. 22

²⁶ Tamtéž: str. 23

²⁷ Tamtéž: str. 24 – 25

a přečinech proti národu, státu a veřejnému pořádku. Nicméně faktem je, že zde nejen značná část TČ chybí, ale také přebývá. Ekvivalent to tedy není dokonalý.

Pro tuto část práce jsem vycházela z českého²⁸ a francouzského²⁹ trestního zákoníku dostupných online a z prvního³⁰ i druhého³¹ dílu přeloženého trestního zákoníku Francouzské republiky platného k 1. březnu 1994 od autorky Běly Riegrové. Na základě porovnávání věcného obsahu trestných činů v českém TZ a trestných činů v přeloženém CP byly k českým TČ vyhledány jejich odpovídající francouzské ekvivalenty. Tato část práce je velice důležitá, neboť slouží jako východisko pro komparaci právních úprav trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných České republiky a Francie v následující kapitole.

Pro větší přehlednost bude opět použita tabulka. Silnější vodorovné linky značí konec jednoho a začátek dalšího dílu dle členění v TZ České republiky. Pod francouzskými ekvivalenty TČ je doplněno i jejich originální znění ve francouzštině. Všechny ekvivalentní úpravy se nachází v první části CP, pokud není uvedeno jinak. Znak hvězdičky značí poznámku k textu, která je uvedena pod tabulkou.

TČ v České republice	TČ ve Francii	Zařazení v CP
§ 323 Násilí proti orgánu veřejné moci	O činech zastrašování spáchaných proti osobám, které vykonávají veřejnou funkci <i>Des menaces et actes d'intimidation commis contre les personnes exerçant une fonction publique</i>	Kniha IV, titul III, kapitola III, oddíl II
§ 324 Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci		
§ 325 Násilí proti úřední osobě		
§ 326 Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu		
§ 327 Společné ustanovení	*	
§ 328 Přisvojení pravomoci úřadu	O neoprávněném prisvojení funkcí <i>De l'usurpation de fonctions</i>	Kniha IV, titul III, kapitola III, oddíl VII
§ 329 Zneužití pravomoci úřední osoby	O podvodu <i>De l'escroquerie</i>	Kniha III, titul I, kapitola III, oddíl I

²⁸ <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/> [cit. 6. 4. 2016]

²⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> [cit. 6. 4. 2016]

³⁰ RIEGROVÁ, Běla. *Trestní zákoník Francouzské republiky: překlad úplného znění zákona platného k 1. březnu 1994*. I. díl. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995

³¹ RIEGROVÁ, Běla. *Trestní zákoník Francouzské republiky: překlad úplného znění zákona platného k 1. březnu 1994*. II. díl. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995

	O útocích na osobní svobodu <hr/> <i>Des atteintes à la liberté individuelle</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl II, § 1
	O diskriminaci <hr/> <i>Des discriminations</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl II, § 2
	O získání nezákonných zisků <hr/> <i>De la prise illégale d'intérêts</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl III, § 3
§ 330 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	O zneužití pravomoci, které směřuje proti správě <hr/> <i>Des abus d'autorité dirigés contre l'administration</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl I
§ 331 Přijetí úplatku	O pasivním úplatkářství a nekalém obchodě osob, které vykonávají veřejné funkce <hr/> <i>De la corruption passive et du trafic d'influence commis par des personnes exerçant une fonction publique</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl III, § 2
	O bránění výkonu soudnictví <hr/> <i>Des entraves à l'exercice de la justice</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl II
§ 332 Podplácení		
§ 333 Nepřímé úplatkářství	O pasivním úplatkářství a nekalém obchodě osob, které vykonávají veřejné funkce <hr/> <i>De la corruption passive et du trafic d'influence commis par des personnes exerçant une fonction publique</i>	Kniha IV, titul III, kapitola II, oddíl III, § 2
§ 334 Společné ustanovení	*	
§ 335 Zasahování do nezávislosti soudu	O bránění výkonu soudnictví <hr/> <i>Des entraves à l'exercice de la justice</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl II
§ 336 Pohrdání soudem	O poškozování povinné úcty vůči soudu <hr/>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl III, § 1

	<i>Des atteintes au respect dû à la justice</i>	
§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	O útěku ————— <i>De l'évasion</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl III, § 2
	O dalším poškozování pravomoci trestního soudnictví ————— <i>Des autres atteintes à l'autorité de la justice pénale</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl III, § 3
§ 338 Osvobození vězně	O útěku ————— <i>De l'évasion</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl III, § 2
§ 339 Násilné překročení státní hranice	*	
§ 340 Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice	*	
§ 341 Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky	*	
§ 342 Neoprávněné zaměstnávání cizinců	*	
§ 343 Porušení předpisů o mezinárodních letech	*	
§ 344 Vzpouora vězňů	O účasti na spolčení zločinců ————— <i>De la participation à une association de malfaiteurs</i>	Kniha IV, titul V
§ 345 Křivé obvinění	O křivém obvinění ————— <i>De la dénonciation calomnieuse</i>	Kniha II, titul II, kapitola VI, oddíl III
	O bránění výkonu soudnictví ————— <i>Des entraves à l'exercice de la justice</i>	Kniha IV, titul III, kapitola IV, oddíl II
§ 346 Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek		
§ 347 Křivé tlumočení		
§ 348 Padělání a pozměnění veřejné listiny	O padělání ————— <i>Des faux</i>	Kniha IV, titul IV, kapitola I
§ 349 Nedovolená výroba a držení pečtidla státní pečeti a úředního razítka	O zfalšování označení pravomoci ————— <i>De la falsification des marques de l'autorité</i>	Kniha IV, titul IV, kapitola IV

§ 350 Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu	O padělání _____ <i>Des faux</i>	Kniha IV, titul IV, kapitola I
§ 351 Maření přípravy a průběhu voleb a referenda	*	
§ 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci	O násilí _____ <i>Des violences</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 2
§ 353 Nebezpečné vyhrožování	O hrozbách _____ <i>Des menaces</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 3
§ 354 Nebezpečné pronásledování	O násilí _____ <i>Des violences</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 2
	O útoku na soukromý život _____ <i>De l'atteinte à la vie privée</i>	Kniha II, titul II, kapitola VI, oddíl I
	O hanobení a neveřejném urážení _____ <i>De la diffamation et de l'injure non publiques</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola I, oddíl 1
§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	O hanobení a neveřejném urážení rasistického a diskriminačního charakteru _____ <i>De la diffamation et de l'injure non publiques présentant un caractère raciste ou discriminatoire</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola IV, oddíl 3
§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	O neveřejném podněcování k diskriminaci, nesnášenlivosti nebo násilí _____ <i>De la provocation non publique à la discrimination, à la haine ou à la violence</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola V, oddíl 3
§ 357 Šíření poplašné zprávy	O hrozbách zničení, znehodnocení nebo poškození a o planém poplachu _____ <i>Des menaces de destruction, de dégradation ou de détérioration et des fausses alertes</i>	Kniha III, titul II, kapitola II, oddíl III
§ 358 Výtržnictví	O zničení, znehodnocení a poškození, které nepřed-	Kniha III, titul II, kapitola II, oddíl I

	stavuje nebezpečí pro fyzické osoby <i>Des destructions, dégradations et détériorations ne présentant pas de danger pour les personnes</i>	
§ 359 Hanobení lidských ostatků	O útocích na úctu povinnou zemřelým <i>Des atteintes au respect dû aux morts</i>	Kniha II, titul II, kapitola V, oddíl IV
§ 360 Opilství	O neúmyslných útocích na život <i>Des atteintes involontaires à la vie</i>	Kniha II, titul II, kapitola I, oddíl II
	O násilí <i>Des violences</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 2
	O neúmyslných útocích na integritu osoby <i>Des atteintes involontaires à l'intégrité de la personne</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl II
	O násilí <i>Du viol</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl III, § 1
	O jiných sexuálních útocích <i>Des autres agressions sexuelles</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl III, § 2
	O uvedení nezletilého do nebezpečí <i>De la mise en péril des mineurs</i>	Kniha II, titul II, kapitola VII, oddíl V
	§ 361 Účast na organizované zločinecké skupině	O atentátu a spiknutí <i>De l'attentat et du complot</i>
O povstaleckém hnutí <i>Du mouvement insurrectionnel</i>		Kniha IV, titul I, kapitola II, oddíl II
O teroristických činech <i>Des actes de terrorisme</i>		Kniha IV, titul II, kapitola I
O bojových skupinách a podvratných hnutích <i></i>		Kniha IV, titul III, kapitola I, oddíl IV

	<i>Des groupes de combat et des mouvements dissous</i>	
§ 362 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti	Zvláštní ustanovení ————— <i>Dispositions particulières</i>	Knihy IV, titul II, kapitola II
§ 363 Beztrestnost agenta	*	
§ 364 Podněcování k trestnému činu	**	
§ 365 Schvalování trestného činu	**	
§ 366 Nadržování	**	
§ 367 Nepřekážení trestného činu	O bránění projednávání věci soudem —————	Knihy IV, titul III, kapitola IV, oddíl I
§ 368 Neoznámení trestného činu	<i>Des entraves à la saisine de la justice</i>	

Tabulka 2: Francouzské ekvivalenty české právní úpravy TČ proti pořádku ve věcech veřejných

*) V překladu *Code pénal* nenalezen odpovídající ekvivalent. Ekvivalentní úprava se zřejmě nachází v jiném legislativním předpisu.

**) V překladu *Code pénal* uvedeno přímo u trestného činu, zda je jeho *podněcování*, *schvalování* nebo *nadržování* pachateli trestné.

4 Komparace obou právních úprav

Nyní se dostáváme ke komparaci české a francouzské právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných. Dozvíme se, jak se od sebe liší styl členění obou úprav, následně uvidíme konkrétní podobné a také odlišné prvky. Tato kapitola se opírá zejména o seznam trestných činů uvedený v předchozí kapitole. Dále bylo čerpáno z francouzského trestního zákoníku³² a z jeho překladu od autorky Běly Riegrové³³.

4.1 Členění české právní úpravy

Ve druhé kapitole této práce je možné vidět strukturu hlavy 10 českého TZ. U všech osmi dílů, do kterých je členěna, jsou vypsány jednotlivé TČ, které dané díly zahrnují. Tyto TČ jsou značeny paragrafy („§“) 323 až 368, celkem tedy 45 TČ. Paragrafy jsou dále většinou členěny na odstavce, které se na začátku označují arabským číslem bez tečky v kulatých závorkách. Odstavce se mohou dělit na pododstavce na začátku označené malými písmeny a poloviční kulatou závorkou. Body, do kterých mohou být pododstavce eventuálně členěny, jsou na začátku označeny arabskými čísly s tečkou.

4.2 Členění francouzské právní úpravy

Francouzské řazení trestných činů se však od toho českého do značné míry liší. Pokud chceme najít ekvivalent k vybrané problematice, tj. k trestným činům proti pořádku ve věcech veřejných, nejen že se nevyhneme listování v různých částech francouzského *Code pénal*, ale také budeme pravděpodobně muset nahlédnout i do zcela jiných právních předpisů. Prozatím však zůstaneme u CP.

Jak již bylo řečeno, největší počet ekvivalentních TČ nalezneme v první části CP (*partie législative*) v knize čtvrté (*livre IV*). Ta má 5 titulů (*titres*) s názvy *O útocích na základní zájmy národa* (*Des atteintes aux intérêts fondamentaux de la nation*), *O terorismu* (*Du terrorisme*), *O útocích na státní moc* (*Des atteintes à l'autorité de l'Etat*), *O poškození veřejné důvěry* (*Des atteintes à la confiance publique*) a *O účasti na spolčení zločinců* (*De la participation à une association de malfaiteurs*). V každém titulu nalezneme alespoň jeden související TČ. Tyto tituly mají celkem 18 kapitol (*chapitres*), 44 oddílů (*sections*), 7 pododdílů (*sous-sections*) a 12 paragrafů (*paragraphes*). Posled-

³² <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> [cit. 13. 4. 2016]

³³ RIEGROVÁ, B. I. a II. díl (1995)

ním prvkem tohoto dělení jsou články (*articles*). V knize čtvrté CP byly tedy nalezeny ekvivalentní úpravy k 25 trestným činům z českého TZ.

Ekvivalentní úpravu dalších šesti TČ nalezneme v první části CP v knize druhé (*O zločinech a přečinech proti osobám - Des crimes et délits contre les personnes*) a tři TČ poté v knize třetí (*O zločinech a přečinech proti majetku - Des crimes et délits contre les biens*). Celkem se tedy jedná o 34 TČ, ke kterým byly v této části CP nalezeny odpovídající ekvivalenty.

Ve druhé části CP (*partie réglementaire - décrets en conseil d'état*) v knize šesté (*O přestupcích - Des contraventions*) se následně nacházejí ještě další tři ekvivalentní úpravy. Hrstka trestných činů však v CP dohledána nebyla, z čehož lze usuzovat, že jsou pravděpodobně upraveny jiným legislativním předpisem.

4.3 Rozdílnosti právních úprav

Nutno dodat, že trestné činy z *Code pénal*, které uvádím jako ekvivalenty k trestným činům v české právní úpravě, jsou málokdy ekvivalenty úplnými. Většinou se shodují pouze z větší či menší části. To znamená, že uvedený francouzský ekvivalent českého TČ ve svém obsahu nezahrnuje veškeré jeho detaily, nebo naopak zahrnuje jisté náležitosti navíc, které česká úprava daného TČ neuvádí.

Nalezneme také případy, kdy je věcný obsah několika trestných činů v TZ ČR zahrnut pouze v jediné oblasti (kapitole, oddílu apod.) CP, což i částečně vyplývá z grafické podoby *tabulky 2* ve třetí kapitole této práce. Dobrý příklad lze najít již ze začátku u § 323 – 326 dílu 1 TZ. Tyto čtyři trestné činy jsou zahrnuty v jediném oddílu CP, jak je možné vidět ve výňatku níže.

§ 323 Násilí proti orgánu veřejné moci	O činech zastrašování spáchaných proti osobám, které vykonávají veřejnou funkci	Kniha IV, titul III, kapitola III, oddíl II
§ 324 Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci		
§ 325 Násilí proti úřední osobě		
§ 326 Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu		
<i>Des menaces et actes d'intimidation commis contre les personnes exerçant une fonction publique</i>		

Tabulka 3: Příklad obsáhlejší francouzské právní úpravy (výňatek z *tabulky 2*)

Toto rozdílné členění podtrhují i samotné názvy trestných činů, kde je dobře vidět, že francouzština slovy *des menaces et actes d'intimidation* obsáhne v jedné části to, co

čeština rozdělí do dvou paragrafů s termíny *vyhrožování a násilí*. Čeština také pracuje s termíny *orgán veřejné moci a úřední osoba*, což francouzština v tomto případě souhrnně označuje jako *les personnes exerçant une fonction publique*.

U § 354 z dílu 5 TZ si naopak můžeme všimnout, že prvky tohoto obsáhlého TČ jsou v CP upraveny ve třech různých oblastech. A aby to nebylo moc jednoduché, část CP O *hrozbách* také do jisté míry upravuje i § 353 TZ, jak demonstruje výňatek níže.

§ 353 Nebezpečné vyhrožování	O hrozbách <i>Des menaces</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 3
§ 354 Nebezpečné pronásledování	O násilí <i>Des violences</i>	Kniha II, titul II, kapitola II, oddíl I, § 2
	O útoku na soukromý život <i>De l'atteinte à la vie privée</i>	Kniha II, titul II, kapitola VI, oddíl I

Tabulka 4: Příklad obsáhlejší české právní úpravy (výňatek z tabulky 2)

Je bezesporu zajímavé sledovat odlišný přístup obou zemí k totožné problematice. Jak obě právní úpravy pracují s terminologií a jak vnímají různé skutečnosti.

Při porovnávání obou právních úprav si můžeme také všimnout faktu, že TZ zvláště vylučuje trestné činy jako *podněcování k trestnému činu, schvalování trestného činu či nadřezování* (§ 364 – 366), zatímco CP je v případě potřeby uvádí přímo u konkrétních trestných činů. U § 360 (*Opilství*) jsou sice ekvivalentní právní úpravy z CP v tabulce uvedeny, nicméně se tímto trestným činem nijak výrazněji nezaobírají, pouze ho ve svém obsahu zmiňují jako přitěžující okolnost. Těchto ekvivalentních úprav bylo nalezeno celkem šest.

K § 355 (*Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob*) a 356 (*Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod*) byly nalezeny ekvivalenty ve druhé části *Code pénal*. Jelikož tuto část autorka Běla Riegrová již nepřekládá a ani jinde překlad dostupný není, navrhla jsem tedy překlad vlastní za pomoci online slovníku Linge³⁴, který je zobrazen ve výňatku na další straně.

³⁴ <http://slovníky.lingea.cz/Francouzsko-cesky/> [cit. 13. 4. 2016]

	O hanobení a neveřejném urážení <hr/> <i>De la diffamation et de l'injure non publiques</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola I, oddíl 1
§ 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob	O hanobení a neveřejném urážení rasistického a diskriminačního charakteru <hr/> <i>De la diffamation et de l'injure non publiques présentant un caractère raciste ou discriminatoire</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola IV, oddíl 3
§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	O neveřejném podněcování k diskriminaci, nesnášenlivosti nebo násilí <hr/> <i>De la provocation non publique à la discrimination, à la haine ou à la violence</i>	Druhá část, kniha VI, titul II, kapitola V, oddíl 3

Tabulka 5: Vlastní překlad trestných činů (výňatek z tabulky 2)

Jak již bylo řečeno, všechny ekvivalentní úpravy v *Code pénal* nalezeny bohužel nebyly. Konkrétně se jedná o *Násilné překročení státní hranice* (§ 339), *Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice* (§ 340), *Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky* (§ 341), *Neoprávněné zaměstnávání cizinců* (§ 342), *Porušení předpisů o mezinárodních letech* (§ 343), *Maření přípravy a průběhu voleb a referenda* (§ 351) a *Beztrestnost agenta* (§ 363). Po ekvivalentní úpravě jsem pátrala nejen v přeloženém zákoníku od autorky Běly Riegrové, ale také v jeho aktuálním originálním znění dostupném online³⁵, avšak bez úspěchu. Proto se můžeme domnívat, že tyto trestné činy jsou upravené jiným legislativním předpisem.

Dále se nabízí poznamenat, že trestné činy *Podněcování k trestnému činu* (§ 364), *Schvalování trestného činu* (§ 365) a *Nadržování* (§ 366) nejsou v CP samostatně upravené, ale jsou uvedené u jiných trestných činů jako přitěžující okolnosti. Jako příklad můžeme zmínit oddíl VI kapitoly I v titulu I knihy IV. Tento oddíl nese název *O podněcování k zločinům uvedeným v této kapitole* (*De la provocation aux crimes prévus au présent chapitre*). Dalším příkladem je čl. 412-8 – „Čin, který podněcuje k ozbrojování proti veřejné moci státu [...]“ (« *Le fait de provoquer à s'armer contre l'autorité de l'Etat [...]* ») či čl. 431-6 – „Přímé podněcování k ozbrojenému shlukování [...]“ (« *La provocation directe à un attroupement armé [...]* »).

³⁵ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719> [cit. 13. 4. 2016]

4.4 Podobnosti právních úprav

I přes značné množství odlišných prvků jsou si česká a francouzská právní úprava trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných v některých momentech přece jen blízké. Najdou se totiž případy, kdy jednomu paragrafu v TZ odpovídá přesně jedna část v *Code pénal* (oddíl, kapitola apod.), přičemž tato část CP již k žádnému dalšímu paragrafu v TZ ekvivalentní není (nebo alespoň v té části TZ, které se tato práce věnuje). Čili mohli bychom říci, že jde o úplný ekvivalent. Jedná se o následující trestné činy, které jsou zobrazené v tabulce na další straně.

§ 328 Přisvojení pravomoci úřadu	O neoprávněném přisvojení funkcí <hr/> <i>De l'usurpation de fonctions</i>
§ 330 Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	O zneužití pravomoci, které směřuje proti správě <hr/> <i>Des abus d'autorité dirigés contre l'administration</i>
§ 333 Nepřímé úplatkářství	O pasivním úplatkářství a nekalém obchodě osob, které vykonávají veřejné funkce <hr/> <i>De la corruption passive et du trafic d'influence commis par des personnes exerçant une fonction publique</i>
§ 336 Pohrdání soudem	O poškozování povinné úcty vůči soudu <hr/> <i>Des atteintes au respect dû à la justice</i>
§ 338 Osvobození vězně	O útěku <hr/> <i>De l'évasion</i>
§ 344 Vzpoura vězňů	O účasti na spolčení zločinců <hr/> <i>De la participation à une association de malfaiteurs</i>
§ 349 Nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka	O zfalšování označení pravomoci <hr/> <i>De la falsification des marques de l'autorité</i>
§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod	O neverejném podněcování k diskriminaci, nesnášenlivosti nebo násilí <hr/> <i>De la provocation non publique à la discrimination, à la haine ou à la violence</i>
§ 358 Výtržnictví	O zničení, znehodnocení a poškození, které nepředstavuje nebezpečí pro fyzické osoby <hr/> <i>Des destructions, dégradations et détériorations ne présentant pas de danger pour les personnes</i>
§ 359 Hanobení lidských ostatků	O útocích na úctu povinnou zemřelým <hr/> <i>Des atteintes au respect dû aux morts</i>

Tabulka 6: Podobné právní úpravy (výňatek z tabulky 2)

Z této kapitoly práce jasně vyplývá, že právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných České republiky a Francie jsou, co se týče zejména jejich struktury, spíše odlišné než podobné. I přes to se však určité blízké prvky objevují.

5 O právním jazyce a jeho překladu

Následuje kapitola popisující právní jazyk zejména v souvislosti s překladem z jednoho jazyka do druhého. Abychom se lépe orientovali ve slovní zásobě právního jazyka, je uvedeno její možné členění. Závěrem kapitoly je nastíněno několik základních překladatelských postupů. Dle mého názoru má tato kapitola v této práci své místo, neboť většinu času se zde věnujeme právním textům, jejich překládání a porovnávání různých překladů. Také jsem chtěla jít ve zkoumání teorie překladu v souvislosti s právním jazykem o něco hlouběji. Z těchto důvodů jsem se těmito informacím rozhodla věnovat část pozornosti. Tato kapitola se opírá zejména o knižní zdroj autora Michala Tomáška *Překlad v právní praxi*³⁶. Dalším velkým přínosem byla také publikace Gérarda Cornu s názvem *Linguistique juridique*³⁷.

5.1 Právní jazyk

V první řadě je třeba si upřesnit často používanou dvojici pojmů, a to „právní jazyk“ a „právnícký jazyk“. Zatímco první z pojmů vychází ze slova „právo“, základem druhého termínu je slovo „právník“. To znamená, že právní jazyk se vztahuje k právu jako k popisované skutečnosti a právnícký jazyk je označení pro jistou „profesní mluvu“ právníků. Toto vymezení usnadní rozhodování, který z termínů kdy a jak použít.³⁸

Právní jazyk tvoří odborný subsystém běžného jazyka. K jeho realizaci dochází prostřednictvím právních projevů. Pod právním projevem si představme libovolný mluvený či psaný projev nesoucí právní informaci.³⁹ Právní jazyk dbá na jednoznačnost, stručnost a významovou přesnost jednotlivých pojmů. Slovní zásobu nevariuje, pro popis jednotlivých skutečností a situací je užito vždy ustálených pojmenování slovních obrátů.

5.2 Právní jazyk ze sémantického hlediska

Zamysleme se nad stylovými vrstvami právního jazyka ze sémantického hlediska. Zjistíme, že je jím možné ve vztahu k objektivním skutečnostem plnit dvě funkce:

- deskriptivní – popisování objektivní skutečnosti, která jazykově ztvárňuje reálně existující skutečnost,

³⁶ TOMÁŠEK, M. (2003)

³⁷ CORNU, Gérard. *Linguistique juridique*. 3. vyd. Paris: Montchrestien, 2005

³⁸ TOMÁŠEK, M.: str. 24

³⁹ Tamtéž: str. 25

- preskriptivní – popisování takové skutečnosti, jaká má být (ne takové, jaká je).⁴⁰

Př.: Kdo se dopustí takového trestného činu, bude potrestán odnětím svobody.

deskripce

preskripce

Druhé hledisko, podle kterého je možné členit právní projevy dle vztahu k objektivním skutečnostem, je realizováno díky samotné skutečnosti, ke které se právní projev vztahuje. Ne vždy se totiž musí jednat o popis reálně existující skutečnosti. Pak rozlišujeme:

- rovinu prvního sémantického stupně – vztah projevu k materiálnímu světu,
- rovinu druhého sémantického stupně – vztah projevu k jazykovému kódu.

Pokud je právní jazyk uplatněn pro popis něčeho skutečného, co nás obklopuje, jedná se užití v rovině prvního sémantického stupně, ať už jsou skutečnosti popisovány pomocí deskriptivní funkce, nebo předepisovány pomocí preskriptivní funkce. Vztahuje-li se právní projev k právnímu jazyku jako k jazykovému kódu, jedná se o rovinu druhého sémantického stupně a poté mluvíme o tzv. právním metajazyce. Toho je užito především při vymezování významu právních pojmů. Jeho projevem jsou tedy nejčastěji definice.⁴¹ A právě na úrovni druhého sémantického stupně se z velké části budeme pohybovat v kapitole číslo pět, která zahrnuje terminologický rozbor za pomoci zkoumání a porovnávání definic právních termínů.

Tyto dva sémantické stupně jsou klíčem k realizaci dvou kategorií překladu právního jazyka:

- vnitrojazykový překlad – mezi dvěma jazykovými stupni v rámci jednoho jazyka,
- mezijazykový překlad – v rámci dvou různých jazyků.

Vnitrojazykový překlad můžeme chápat jako výklad (interpretaci) práva, kdy je právní normě udělován význam, či reformulace textu ze starší podoby do současné. Na druhé straně mezijazykovým překladem se rozumí překlad z jednoho znakového systému do druhého, čili z jednoho jazyka do druhého. Při překladu právních norem by se mělo užít obou typů překladu, aby bylo jisté, že překládaná právní norma má v cílovém jazyce stejný, nebo alespoň podobný význam, jako v jazyce výchozím.⁴²

⁴⁰ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 36

⁴¹ Tamtéž: str. 37 – 38

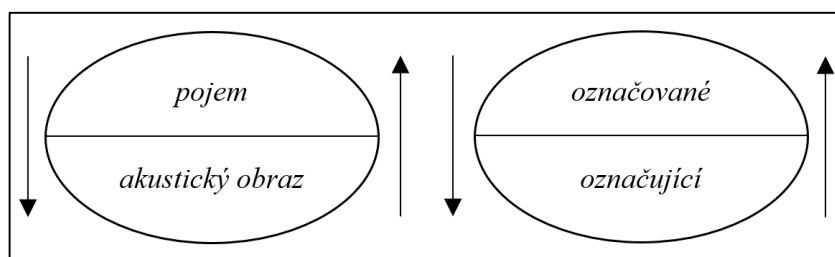
⁴² Tamtéž: str. 28 – 42

Ruský lingvista Roman Jakobson ve svém článku *On linguistic aspects of translation* uvádí kromě intralingválního (vnitrojazykového) a interlingválního (mezijazykového) překladu ještě třetí kategorii, a sice intersémiotický překlad, tj. meziznakový překlad, který představuje výklad verbálních znaků pomocí znaků neverbálního znakového systému (např. simultánní tlumočení do znakového jazyka, filmová adaptace románu apod.).⁴³

5.2.1 Bilaterální pojetí znaku

Pokud jde o jazykové ztvárnění reálně existující skutečnosti, která byla zmíněná v minulé podkapitole, jistě nebude nezajímavé připomenout významného švýcarského jazykovědce jménem Ferdinand de Saussure a jeho teorii vztahující se k lexikální sémantice.

Náš jazyk je tvořen systémem znaků. Znak je dohodnuté označení něčeho. Podmínkou pro to, aby mohl znak něco označovat, je jeho smyslová vnímatelnost. V opačném případě znak nemůže na nic ukazovat ani něco označovat. Mezi znakem a označovaným předmětem neexistuje přirozený vztah, z čehož plyne, že charakter řeči není podmíněn charakterem označovaného předmětu. Vztah mezi znakem a tím, co označuje, tudíž vzniká na základě úmluvy mezi lidmi. Pokud člověk spojí znak s označovaným předmětem dohromady (vytvoří mezi nimi vztah), vznikne v jeho vědomí jak obraz předmětu, tak i obraz znaku. Saussure zobecněný obraz předmětu nazývá *pojmem* (význam) a obraz znaku *akustický obraz*. Spojení těchto dvou elementů v našem mozku je označováno jako *jazykový znak*. Jazykový znak je tedy psychická jednotka o dvou stránkách, kterou autor znázorňuje následujícím způsobem.⁴⁴

Obrázek 1: Znak - Ferdinand de Saussure⁴⁵

Na obrázku 1 můžeme vidět bilaterální pojetí znaku Ferdinanda de Saussura. *Pojem* a *akustický obraz*, tvořící dvě odlišné, avšak neoddělitelné složky jednoho celku (zna-

⁴³ <http://culturalstudiesnow.blogspot.cz/2011/10/roman-jakobson-on-linguistic-aspects-of.html> [cit. 18. 4. 2016]

⁴⁴ SAUSSURE, Ferdinand de. *Kurs obecné lingvistiky*. Vyd. 3., upr. Přeložil František Čermák. Praha: Academia, 2007: str. 95 – 97

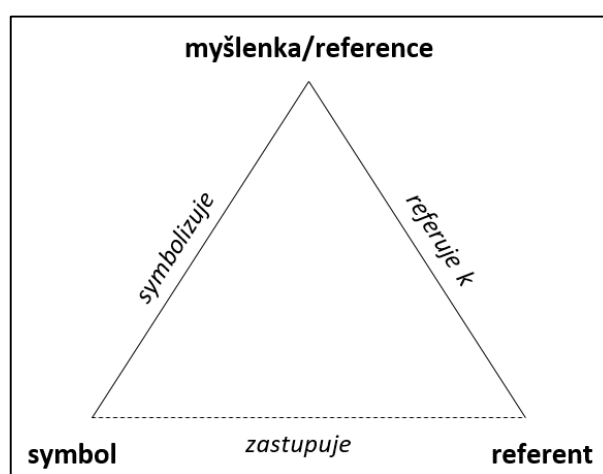
⁴⁵ Tamtéž: str. 97, 142

ku). Jeden prvek vyvolává druhý. Lze je též nahradit termíny *označované (signifié)* a *označující (signifiant)*.

- Označované – pojem, představa, obraz předmětu v naší hlavě.
- Označující – akustický obraz, psychický otisk formy slova (zvukové či grafické).⁴⁶

5.2.2 Sémiotický trojúhelník

Podobnému problému se věnovali i angličtí lingvisté C. K. Ogden a I. A. Richards ve své knize *The meaning of meaning*, kteří přišli s koncepcí sémiotického trojúhelníku, na kterém demonstrují povahu jazykového znaku.

Obrázek 2: Sémiotický trojúhelník⁴⁷

V jejich pojetí odpovídá *symbol* samotnému znaku, *myšlenka/reference* potom významu v naší mysli a *referent* mimolingvistickému objektu. Mezi těmito subjekty také fungují tři vztahy. *Myšlenka* je symbolizována *symbolem* a vládne mezi nimi příčinný vztah. Mezi *myšlenkou* a *referentem* existuje také víceméně vztah příčinný, který je buď přímý (pokud máme na mysli například barvu nebe, které právě vidíme), nebo nepřímý (pokud máme na mysli například Napoleona). Třetí vztah panuje mezi *symbolem* a *referentem*. Tento vztah je nepřímý, neboť *symbol* je někým použit, aby zastoupil *referenta*.⁴⁸

5.2.3 O komunikaci

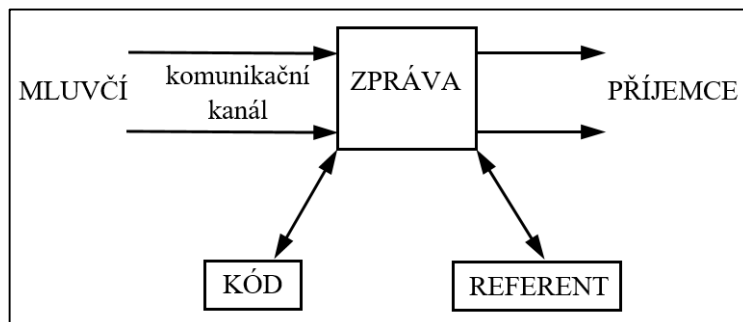
Aby nám bylo porozuměno a byli jsme správně pochopeni, je nutné volit správný způsob dorozumívání. Nejčastěji komunikujeme verbální cestou, kdy je nutné volit ta

⁴⁶ SAUSSURE, F. (2007): str. 97

⁴⁷ OGDEN, C. a I. RICHARDS. *The meaning of meaning: a study of the influence of language upon thought and of the science of symbolism*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1989: str. 11

⁴⁸ Tamtéž: str. 10 – 12

správná slova. Těm musíme nejen rozumět my sami, ale také ti, ke kterým hovoříme. To je základem úspěšné komunikace.

Obrázek 3: Schéma komunikace⁴⁹

Ten, kdo hovoří, využívá jazyk, aby vyjádřil zprávu určenou příjemci. Mluvčí je v komunikaci aktivním prvkem, neboť je to on, kdo zprávu formuluje (vybírá vhodné prvky a z nich tvoří zprávu), kdo zprávu vyjadřuje (vybírá způsob doručení zprávy, neboli *kanál* ústní, či písemný) a kdo zprávu kóduje (využívá jazyk, ve kterém zprávu vyjadřuje). Pokud byl příjemce schopen zprávu dekodovat (díky jazykovým znalostem, díky znalostem *kódu*) a porozumět jí (díky znalostem o tom, k čemu se vztahovala, a sice k *referentovi*), byla komunikace úspěšná. Klíčová role sémantiky, morfologie a syntaxe je zde zcela evidentní.⁵⁰

5.3 Slovní zásoba právního jazyka

Slovní zásoba právního jazyka zahrnuje všechny slovní druhy snad s výjimkou citoslovcí. Od obecné slovní zásoby se liší zejména frekvencí užívání jednotlivých druhů slov. V právních textech nalezneme nejen termíny typické pro právo, ale i pro další odborné okruhy, jako je například lékařství, politika či ekonomie.

5.3.1 Dle užití

Slovní zásobu právního jazyka je možné rozdělit do těchto kategorií:

- výrazy používané pouze v právním jazyce (př.: *neopomenutelný dědic*),
- výrazy používané v právním i obecném jazyce (někdy v různém smyslu),
- výrazy používané v právním i obecném jazyce a mající, alespoň zčásti, právní význam (př.: *smlouva*).

⁴⁹ CORNU, G. (2005): str. 28

⁵⁰ Tamtéž: str. 28 – 29

Nutno dodat, že hranice mezi jednotlivými kategoriemi se slovní zásobou právního jazyka jsou velice tenké a že mnohdy dochází k jejich prolínání.⁵¹

I Gérard Cornu se ve své publikaci *Linguistique juridique* věnuje myšlence o klasifikaci slov dle toho, zda se v kontextu práva vyskytují či nikoli. Jeho členění však na rozdíl od Tomáška čítá o jednu hlavní kategorii méně, zato jsou posléze tyto dvě děleny na další podkapitoly. Autor mluví o termínech, které:

- přísluší výlučně právu,
- přísluší právu i běžnému jazyku.

K první skupině jsou uvedeny seznamy termínů, které Cornu navíc rozděluje dle toho, do které oblasti práva daný termín spadá. Jsou to kategorie jako například *procesní právo*, *o majetku a závazcích* či *dědické právo*.⁵² Druhou skupinu dále člení dle toho, zda termín primárně náleží do sféry právní, či do sféry běžného jazyka, přičemž tuto sféru navíc třídí na čtyři další podkategorie. Na konci každého posledního článku, který se už dále nevětví, opět nalezneme výčty termínů.⁵³

Takovýto způsob rozvětvení je obdivuhodný. Přístup autora k této problematice je přímo vědecký, a tak vcelku složitý. Nepopíratelně však velmi přínosný a vybízející k zamyšlení.

5.3.2 Dle povahy

Vrátíme-li se nyní opět k Tomáškově publikaci⁵⁴, dočteme se zde, jaké hlavní součásti tvoří slovní zásobu právního jazyka. Jsou to:

- právní termíny,
- slovní spojení,
- jazykové šablony.

Právním termínem se rozumí pojmenování právní skutečnosti. Význam právního termínu lze přesně definovat (př.: *diskriminace – une discrimination*). Právní terminologie spojuje znalosti o popisované skutečnosti (deskriptivní funkce) a normotvornou činnost (preskriptivní funkce). Jelikož je právo silně spjato s každodenním životem, přejímá často slova z běžné slovní zásoby. Pokud se takové slovo dostane mezi právní termíny,

⁵¹ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 47 – 48

⁵² CORNU, G. (2005): str. 62 – 65

⁵³ Tamtéž: str. 68 – 81

⁵⁴ TOMÁŠEK, M. (2003)

je ihned odborně vymezeno a definováno. Pojmenování právní skutečnosti může být jednoslovné i víceslovné. Není snad ani nutné zmiňovat, jak pestrá právní terminologie je. Nalezneme zde jak termíny po staletí přetrvávající (př.: *žaloba - une plainte*), tak i termíny zaniklé v důsledku jazykového a právního vývoje (př.: *hyperocha*, dnes *výprosa*) a mnoho dalších. Samozřejmě je zde kladen důraz na jednoznačnost, ustálenost, významovou přesnost a podobně.

Slovní spojení představuje spojení slovesa a termínu, které právní skutečnost nedefinuje, ale pouze popisuje. Jelikož se takových víceslovných výrazů užívá pro popis právních skutečností, mají pevnou stavbu (př.: *podat žalobu - porter plainte*) a není možné zaměňovat i jinak synonymní výrazy.

Jazykové šablony jsou ustálené konstrukce představující obvyklou náležitost právních projevů. Mohou být víceslovné, či mít podobu vět. Tyto obraty mají za úkol dokreslit styl právního projevu (př.: *v souladu s ustanovením - conformément à la disposition*). Jazykové šablony vznikly kombinací složek odborné slovní zásoby se složkami běžné slovní zásoby a jejich následnou automatizací.⁵⁵

Znát přesný význam slova je velice důležité a v oblasti práva to platí dvojnásob. Ať už se jedná o jednoslovná či víceslovná pojmenování, každé slovo je nejprve zkoumáno izolovaně bez jakéhokoli kontextu. Až poté, co jsou rozpoznány všechny jeho vlastnosti a možné vazby s ostatními slovy, je dané slovo zkoumáno v rámci určitého kontextu.⁵⁶

5.4 Právní překlad

Nyní si povíme něco o právním překladu a o tom, jak nesnadné je převést text z jednoho jazyka do druhého tak, aby obsah zůstal neporušen.

Při mezijazykovém překladu právních textů čelí překladatel značně velké překážce, kterou je různost právních systémů. Jelikož neexistují dva totožné právní systémy, při pokusu o jejich porovnání narazíme na nemalé obtíže. O další nesnáze se postarají jazykové odlišnosti, což je již čistě lingvistická záležitost. Pokud však dokonale ovládneme nejen výchozí a cílový jazyk (VJ a CJ), ale i výchozí a cílový právní jazyk (VPJ a CPJ), jsme na dobré cestě k jejímu vyřešení.⁵⁷

⁵⁵ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 48 – 54

⁵⁶ CORNU, G. (2005): str. 54

⁵⁷ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 95

Budeme-li zkoumat problematiku právního překladu podrobněji, zjistíme, že největším úskalím pro překlad terminologických prvků je nutnost zvážit dostatečnou vhodnost ekvivalentu v CPJ (čili do jaké míry je ekvivalent ekvivalentem) a střet s takovým prvkem, který ani ekvivalent nemá.⁵⁸

S překladem termínů s ekvivalentem v CPJ se nejčastěji setkáme u těch termínů, které pojmenovávají právní pojmy vyskytující se snad ve všech právních řádech (př.: *vražda – un meurtre*). Překladatel tedy může za takový termín dosadit odpovídající termín v CPJ (př.: *fyzická osoba – une personne physique*). Tento proces je označován jako substituce.⁵⁹

Ekvivalence ale nemusí být vždy úplná, absolutní. Jsou situace, kdy termín v CJ přesně neodpovídá termínu ve VJ. Ekvivalent však i přesto musí vyjadřovat vztah k téže situaci, jako termín ve VJ. V kontextu práva je to opět nejčastěji dáno tím, že se snažíme porovnávat dva odlišné právní systémy. Pro příklad částečné ekvivalence můžeme uvést francouzské termíny *un tribunal a une cour*, přičemž oba se do češtiny nepřekládají jinak než jako *soud*. Nastávají ovšem také případy, kdy pro určitý termín existuje v CJ více ekvivalentů (př.: *aller – jít/jet/chodit*). Zde se překladatel musí správně rozhodnout na základě konkrétního kontextu.⁶⁰

Naneštěstí překlad termínů bez ekvivalentu v CPJ je daleko častější. Takovéto termíny bývají vytvářeny zákonodárci a i když jsou doplněny o přesnou definici, přesné ekvivalenty se v odlišném právním řádu hledají jen velmi složitě. Bývají to většinou názvy institucí či termíny ze správního práva. Tomášek nabízí dvě vhodná řešení, a sice přeložit daný termín ne dle jeho gramatické struktury, ale s ohledem a důrazem na to, jaký je jeho věcný význam a co vše je jím myšleno. Jako druhou možnost autor uvádí vyhledání podobného termínu v CPJ a ten následně využít (př.: *zákon o provozu na pozemních komunikacích – code de la route*). Nevýhodou je v tomto případě jisté zkreslení právní informace (*zákon ≠ code*).⁶¹

V této souvislosti bychom mohli zmínit důležitost správného rozlišování *termínu (terme)* a *pojmu (notion)*. *Pojem* představuje základní jednotku lidského myšlení, která je obecně vyjádřena *termínem*. *Termín* je naopak pojmenovací jednotka ve formě lingvis-

⁵⁸ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 97

⁵⁹ Tamtéž: str. 98

⁶⁰ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000: str. 19

⁶¹ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 98 – 99

tické jednotky s ustáleným a přesným významem. Stručně řečeno, pojem je označen a pojmenován termínem.

5.5 Překladatelské postupy

V předchozí kapitole jsme si naznačili jisté obtíže, kterým musí překladatel právních textů čelit. Pomocí by mu měly být vymezené obecné překladatelské postupy, které Tomášek uvádí ve své publikaci. Jsou to *transpozice*, *modulace*, *kalkování* a *výpůjčka*.⁶²

5.5.1 Transpozice

Překladatelský postup transpozice si klade za primární cíl co nejvíce zachovat významovou stránku projevu. To může vést ke změně stránky výrazové. V praxi to znamená, že při přechodu z VPJ do CPJ se změní buď kategorie slovních druhů, nebo větných členů. Poté lze rozlišovat mezi dvěma základními typy transpozice:

- slovnědruhovú transpozice,
- větněčlenská transpozice.

Jak již název napovídá, při realizaci slovnědruhovú transpozice dochází ke změně kategorií slovních druhů v CJ. Na straně druhé stojí transpozice větněčlenská, která modifikuje kategorii větných členů. Obě tyto transpozice navíc zahrnují další dva postupy, a to koncentraci (transpozice zhušťující) nebo diluci (transpozice zředující) dle toho, zda se počet slov při překladu zvětšil, nebo zmenšil. Kupříkladu pojem „*svědek na vlastní uši*“ bude ve francouzském překladu znít jako „*témoins auriculaire*“ a jde tedy o slovnědruhovú zhušťující transpozici, kdy se podstatné jméno ve VJ mění na přídavné jméno v CJ a počet slov se snižuje. Jako příklad větněčlenské zředující transpozice může posloužit překlad pojmu „*promlčení neběží*“ – „*la prescription est en suspens*“.⁶³

5.5.2 Modulace

Dalším překladatelským postupem je modulace spočívající v převádění významové stránky projevu ve výchozím jazyce do odpovídající významové stránky v jazyce cílovém za použití vhodných výrazových prostředků. Stručněji řečeno, jde zde o změnu hlediska. Je tedy nezbytné daný pojem správně vymežit v rámci vnitrojazykového překladu. Určit jeho přesný význam a obsah a ten následně porovnat s obsahem pojmu

⁶² TOMÁŠEK, M. (2003): str. 99

⁶³ Tamtéž: str. 109 – 111

v cílovém jazyce. Jde zde i o úzus každého jazyka. Například pojem „*užší spolupráce*“ bude nejvhodněji přeložen jako „*la coopération renforcée*“.⁶⁴

5.5.3 Kalkování

Při překladatelském postupu kalkování je z VJ do CJ doslovně překládána vnitřní struktura daného projevu. Je to tedy doslovný překlad. Tento postup se používá zejména při překladu právních termínů. Tomášek také dodává, že z hlediska obsahu je každý kalk výpůjčkou, neboť si z CJ vypůjčuje významy, které následně za pomoci vlastních výrazových prostředků začleňuje do vlastního jazyka. Nicméně oproti výpůjčce se tento postup liší tím, že zachovává mluvnické kategorie (slovnědruhové i větněčlenské). Příkladem kalku může být „*vynešt rozsudek*“ – „*rendre un jugement*“.⁶⁵

5.5.4 Výpůjčka

Jako poslední překladatelský postup autor uvádí výpůjčku, kterou popisuje jako přenesení termínu z VJ do CJ při převodu také jeho významové i výrazové stránky současně. Stejně jako kalkování představují i výpůjčky významný nástroj pro obohacení právní terminologie. Tohoto postupu se užívá buď z důvodu, kdy je nutné pojmenovat novou skutečnost v CJ (př.: *know-how*), nebo kdy vhodný pojem sice v CJ existuje, ale kvůli potřebě změny v kvalitě komunikace se užije pojem z jazyka jiného (př.: *obligace* – *závazek*).⁶⁶

Překladatelských postupů však samozřejmě existuje daleko více. Alena Tionová⁶⁷ ve své publikaci uvádí další dva, které by bylo dobré alespoň okrajově zmínit.

5.5.5 Étoffement

Tento postup je často využit při překladu do francouzštiny. Je to dáno tím, že francouzština využívá předložky, zejména *de a à*, mnohem častěji, než například čeština, a proto často ve větě figurují již jen jako gramatikalizované částice postrádající konkrétní obsah. Bývají tedy doplňovány nebo nahrazovány plnovýznamovým výrazem (př.: podstatným jménem, slovesem, vedlejší větou). Tato skladební výplň se nazývá *étoffement* (*étoffer* = obohatit, naplnit obsahem). Bývá jí užito zejména v administrativním psaném

⁶⁴ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 116 – 118

⁶⁵ Tamtéž: str. 121 – 123

⁶⁶ Tamtéž: str. 127 – 128

⁶⁷ TIONOVÁ, Alena a kol. *Francouzština pro pokročilé*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992

odborném stylu (př.: *dohoda mezi ČR a Francií - l'accord conclu entre la République tchèque et la France*).⁶⁸

5.5.6 Dépouillement

Opakem výplňkové konstrukce je *dépouillement* (dépouiller = zbavit, připravit o co), kdy je plnovýznamové slovo nahrazeno slůvkem pomocným, které vyjadřuje pouze holý vztah. Takovéto výpustky se tedy často užívá při překládání z francouzštiny. Jako příklad poslouží slovní spojení „*la lettre envoyée à maman – dopis mamince*“.⁶⁹

5.5.7 Další postupy

O dalších postupech hovoří kanadští autoři J. P. Vinay a J. Darbelnet v publikaci *Stylistique comparée de l'anglais et du française*. Uvádí sedm základních překladatelských postupů, jimiž se řeší otázka nedostatku přímého ekvivalentu v cílovém jazyce. Zahrnuje zde transkripce (překlad je adaptován úzu CJ, zmíněna je i transliterace, tj. přepis jinou abecedou), kalk, substituace (jazykový prostředek se nahradí jiným, ekvivalentním, např. osobní zájmeno substantivem a obráceně), transpozice, modulace, ekvivalence (užití stylistických a strukturních prostředků odlišných od originálu, např. v oblasti expresivity) a adaptace (typické pro slovní hříčky či přísloví, kdy se popisovaná situace v originále nahradí adekvátnější situací pro CJ).⁷⁰

Americký lingvista J. L. Malone uvádí dokonce devět překladatelských postupů. Jsou to rovnost (nalezení přímého protějšku), substituace (v případě, že chybí protějšek z důvodu např. gramatického omezení), divergence (odchýlení, např. *you* v originále – *ty/vy* v překladu), konvergence (sbíhavost, tj. opak divergence), amplifikace (zvýšení počtu slov, př. *Nesouhlasím. – Je ne suis pas d'accord.*), redukce (snížení počtu slov), difúze, kondenzace a přestavba (změna pořádku slov).⁷¹

Snad nejpodrobněji o překladatelských postupech a všem, co s touto problematikou byť jen okrajově souvisí, pojednává Peter Newmark v knize *A textbook of translation*. Nejen, že uvádí mnoho nových postupů, ale také je později dělí dle toho, pro jaký konkré-

⁶⁸ TIONOVÁ, A. a kol. (1992): str. 303

⁶⁹ Tamtéž: str. 303 – 304

⁷⁰ KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladau*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000: str. 14

⁷¹ Tamtéž: str. 15

ní překlad se hodí nejlépe. Jakými postupy je dobré překládat metafory, neologismy, technické termíny a jaké je naopak dobré zvolit při překladu poezie.⁷²

Použití té či oné metody není striktně předepsáno. Záleží na situaci, kontextu, účelu textu a na mnoha dalších faktorech. Často lze použít více metod a je na subjektivním přístupu překladatele, pro jakou se v danou chvíli rozhodne.

⁷² NEWMARK, Peter. *A textbook of translation*. 1. vyd. New York: Prentice-Hall, 1988. 292 s.

6 Rozbor právní terminologie z oblasti trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných

Dostáváme se k poslední kapitole. Tou je rozbor právní terminologie, se kterou se můžeme setkat v TZ v části o trestných činech proti pořádku ve věcech veřejných. V podkapitole pojednávající o slovní zásobě právního jazyka jsme se dozvěděli, že právní termín pojmenovává právní skutečnost a že význam takového termínu lze přesně definovat. Tím si můžeme potvrdit, že všechny rozebírané termíny v této kapitole jsou termíny právními, neboť je vždy následuje přesná definice. Konkrétně se jedná o těchto třináct termínů:

1. Diskriminace
2. Úplatkářství
3. Padělání
4. Násilí
5. Nebezpečné vyhrožování
6. Opilství
7. Výtržnictví
8. Hanobení
9. Organizovaná skupina
10. Zločinné spolčení
11. Účinná lítost
12. Nadržování
13. Vykázání

Když hovoříme o právních termínech a jejich definicích, všimněme si, že tyto definice mají pouze deskriptivní charakter, čili popisují objektivní skutečnosti, které jazykově ztvárňují reálně existující skutečnost.⁷³ Hledáme-li spojení roviny deskriptivní i preskriptivní (popisování skutečnosti, jaká se má stát), stačí nahlédnout do trestních zákoníků, neboť u každého trestného činu je nejprve popsáno, v čem spočívá a následně je popsána skutečnost, která bude následovat, tedy trest.

Termíny pro účel jazykového rozboru byly vybrány na základě subjektivního zájmu dozvědět se, jak se liší jejich pojetí v češtině a ve francouzštině, ať mluvíme čistě

⁷³ TOMÁŠEK, M. (2003): str. 36

o jejich překladech či o tom, jak jsou vymezeny definicemi v právním kontextu. Termíny v této kapitole figurují v názvech trestných činů a myslím si, že právě tyto termíny jsou pro námi zkoumanou právní oblast nejcharakterističtější. Každý vybraný termín následuje definice z Hendrychova Právníckého slovníku⁷⁴. Následně je uveden překlad českého termínu do francouzštiny z Francouzsko-českého česko-francouzského právníckého slovníku od autorky Markéty Larišové⁷⁵. Pokud termín v tomto slovníku nebyl uveden, byl použit slovník od společnosti Lingea⁷⁶. K vyhledanému překladu je poté doplněna definice ve francouzštině podle Gérarda Cornu⁷⁷. Na základě prostudování a porovnání obou definic je možné následně zjistit, do jaké míry jsou dané termíny ekvivalentní. Posuzovány jsou takové významy termínů, které figurují v trestním právu. Pokud tedy výkladové slovníky udávaly více možností jak termín popsat, vždy byla vybrána buď obecná definice, nebo definice pro účely trestního práva.

1. Diskriminace

„Diskriminace obecně znamená uplatňování rozdílných podmínek; rozlišování, omezení nebo odnětí práv určité kategorii osob pro společenské nebo ekonomické postavení, národnost, rasu, náboženství, pohlaví, politické názory apod.; záměrné znevýhodnění určitých subjektů vytvářením nerovných podmínek. [...]“⁷⁸

Discrimination, f.

« *Discrimination contraire au principe de l'égalité civile consistant à rompre celle-ci au détriment de certaines personnes physiques en raison de leur appartenance raciale ou confessionnelle, plus généralement par application de critères sur lesquels la loi interdit de fonder des distinctions juridiques arbitraires (sexe, opinions politiques, situation de famille, état de santé, handicap, origine, appartenance ou non-appartenance (vraie ou supposée) à une nation, une ethnie ou une race, activité syndicale) ou au détriment de certaines personnes morales en raison des mêmes critères appréciées sur la tête de leurs membres, agissement érigé en délit. [...] »*⁷⁹

⁷⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník*. 2. rozšíř. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003

⁷⁵ LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český česko-francouzský právnícký slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008

⁷⁶ Autorský kolektiv pracovníků Lingea s.r.o. *Francouzsko-český česko-francouzský velký slovník (...nejen pro překladatele)*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2007

⁷⁷ CORNU, Gérard. *Vocabulaire juridique*. 8. vyd. Paris: Presses universitaires de France, 2007

⁷⁸ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 132

⁷⁹ CORNU. G. (2007): str. 315

Komentář

Můžeme si povšimnout, že francouzská definice je o něco obsáhlejší než ta česká. Zejména zmiňuje také právnické osoby. Nicméně obě zahrnují široký, přibližně stejný výčet podob, které může diskriminace mít, tudíž si jsou termíny *diskriminace* a *une discrimination* správnými ekvivalenty. Při překladu tohoto termínu bylo užito překladatelského postupu výpůjčky.

2. Úplatkářství

„Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě a na kterou není právní nárok. Zpravidla spočívá v přímém majetkovém prospěchu finančního či materiálního rázu, může však jít i o výhodu poskytnutou např. formou protislužby. [...]“⁸⁰

Corruption, f.

« *Détournement ou trafic de fonction ; dite passive lorsqu'un individu se laisse acheter au moyen d'offres, promesses, dons, présents ou un avantage quelconque en vue d'accomplir un acte de sa fonction ou de s'en abstenir ; active lorsqu'un individu rémunère par les mêmes moyens la complaisance d'un professionnel. [...] »*⁸¹

Komentář

V tomto případě k dané problematice každý jazyk přistupuje trochu jinak. Česká definice je obecnější, ale to jí nebrání obsáhnout všechny podoby úplatku, které konkrétněji uvádí definice francouzská. Ta tedy navíc rozlišuje mezi aktivním a pasivním úplatkářstvím. Ovšem porovnáme-li podstatu popisované skutečnosti, je jasné, že *une corruption* je adekvátním ekvivalentem pro *úplatkářství*. Tento český termín byl do francouzštiny přeložen pomocí překladatelského postupu kalkování.

3. Padělání

„Padělání je v tr. právu hmotném postihováno jako tr. čin, a to nejen P. a pozměňování peněz (§ 140 a n. TrZ), ale i známek (§ 145 TrZ), nálepek k označení zboží nebo před-

⁸⁰ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 1062

⁸¹ CORNU. G. (2007): str. 246

mětu dokazujících splnění poplatkové povinnosti (§ 145a) a veřejné listiny (§ 176 TrZ). [...]⁸²

Falsification, f.

« *Altération, dénaturation d'une chose ou d'un document. ~ de discours ou documents en langue étrangère [...]. ~ de marchandises [...]. ~ d'objets ou de documents [...]. ~ matérielle [...].* »⁸³

Contrefaçon, f.

« *Imitation frauduleuse ou fabrication d'une chose au préjudice de celui qui avait seul le droit de la fabriquer ou de la reproduire. Ex. contrefaçon de monnaies [...], des sceaux de l'État, de billets de banque. [...]* »⁸⁴

Faux, m.

« *Infraction plus spécialement nommée faux en écritures ou faux documentaire consistant en la fabrication ou altération frauduleuse d'un document écrit ayant une valeur juridique [...] punie sous toutes ses formes (falsification matérielle ou contrefaçon, falsification intellectuelle), mais différemment selon qu'il porte sur des écritures publiques ou authentiques, ou sur des écritures privées, de commerce ou de banque. [...]* »⁸⁵

Komentář

Termín *une falsification* by mohl evokovat termín *falšování*. Hendrych ani Larišová ve svých publikacích mezi termíny *padělání a falšování* nerozlišují. Autorka ve svém slovníku uvádí k českému *padělání* dva možné překlady, a sice *une falsification a une contrefaçon*. Po porovnání definic lze usoudit, že obě možnosti českému *padělání* odpovídají více či méně správně. Rozhodujícím faktorem pro to, který termín zvolit, bude tedy kontext. K § 348 - *Padělání a pozměnění veřejné listiny* byl v CP nalezen ekvivalent v podobě kapitoly s názvem *Des faux*. Riegrová tento termín překládá jako *padělání*. Dle definice *un faux* můžeme usuzovat, že *faux* je termín nadřazený a spadají pod něj termíny *une falsification a une contrefaçon*. V tomto případě bych jako překlad termínu *padělání* volila termín *un faux*. Jelikož se pro stejnou možnost rozhodla také autorka

⁸² HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 601

⁸³ CORNU. G. (2007): str. 400

⁸⁴ Tamtéž: str. 234

⁸⁵ Tamtéž: str. 404

Riegrová, domnívám se, že je to nejvhodnější překlad. I v tomto případě se jedná o překladatelský postup kalkování.

4. Násilí v trestním právu

„Pojem N. není v tr. zákoně definován. Při jeho výkladu je třeba vzít vždy v úvahu souvislost, v níž je znaku „násilí“ použito. V teorii se rozlišuje: a) N. ve formě vis absoluta [...]; b) N. ve formě vis compulsiva [...]. V obou případech je však N. použití fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu. N. může směřovat přímo proti osobě, která je k něčemu nucena, nebo proti jiné osobě, kdy N. např. na dítěti nebo jiné osobě blízké je prostředkem působení na vůli bezprostřední oběti. N. také může směřovat proti věci. [...]“⁸⁶

Force, f.

« *Dans certaines expressions, contrainte de droit ou de fait (purement matérielle ou associée à la précédente). [...]*

~ (acte de). *Acte de contrainte qui entre dans la définition de la violence, vice du consentement [...] ou vice de la possession. [...] »*⁸⁷

Violence, f.

« *Contrainte illicite, acte de force dont le caractère illégitime tient (par atteinte à la paix et à la liberté) à la brutalité du procédé employé (violence physique ou corporelle, matérielle) ou (et), par effet d'intimidation, à la peur inspirée (violence morale). [...]*

~ (pén.) (souvent au pluriel). *Acte d'agression de nature à porter atteinte à l'intégrité physique ou psychique de la personne contre laquelle il est dirigé, qui peut être : 1 / infraction principale [...]; 2 / circonstance aggravante de certaines infractions [...]; 3 / excuse atténuante du meurtre ou de coups et blessures, si la violence, grave, constitue une provocation ; 4 / élément constitutif de certaines infractions (viol, agression sexuelle). Comprend non seulement toutes les atteintes effectivement portées à l'intégrité corporelle (sans intention homicide) mais les actes ayant entraîné un trouble psychologique, même sans contact avec la victime (menace d'une arme, coup de feu en l'air, persécutions téléphoniques. [...] »*⁸⁸

⁸⁶ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 429

⁸⁷ CORNU. G. (2007): str. 420 – 421

⁸⁸ Tamtéž: str. 966 – 967

Contrainte, f.

« *Pression extérieure qui justifie celui qui agit sous l'empire d'une telle force (violence humaine, force majeure) sans pouvoir y résister, et constitue ainsi, pour celui qui la subit, une cause d'irresponsabilité pénale [...] et civile.* »⁸⁹

Komentář

Hendrychův výkladový slovník sice uvádí, že *násilí* není v trestním zákoně definováno, nicméně i přesto pod tento termín zahrnuje mnoho skutečností, které figurují v definici termínu *une violence*. Všimněme si, že definice termínu *násilí* v sobě částečně zahrnuje i věcný obsah termínu *une contrainte*. Tento francouzský termín má ovšem poněkud úzký význam. Dle definic termínů *une violence* a *une force* můžeme vidět, že se do jisté míry prolínají. Oba francouzské termíny v CP figurují. Opět je rozhodujícím faktorem kontext. Pokud bychom se měli rozhodnout, který termín je pro *násilí* výstižnějším ekvivalentem, dle výše popsané definice a také dle překladu B. Riegrové se přikloňme spíše k termínu *une violence*. Tento termín má totiž pouze charakter trestného činu, něčeho nezákonného, špatného. Naproti tomu *une force* může mít i kladný význam a nemusí být vždy užit pro pojmenování něčeho trestného (př.: *force obligatoire de la loi*). Termín *násilí* byl do CJ přeložen kalkováním.

5. Nebezpečné vyhrožování

„Nebezpečné vyhrožování je tr. činem, jestliže pachatel a) vyhrožuje jinému jednotlivci usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu (§ 197a TrZ), b) vyhrožuje skupině obyvatelů nebo jednotlivci usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu (5 000 000 Kč a více) pro jejich politické přesvědčení, národnost, příslušnost k etnické skupině, rasu, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání, c) vyhrožuje skupině obyvatelů usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu (§ 196 TrZ). [...]“⁹⁰

Chantage, m.

« *Forme d'extorsion qui consiste à obtenir une signature, un engagement, une renonciation, la révélation d'un secret ou la remise de fonds, de valeurs ou d'un bien quel-*

⁸⁹ CORNU. G. (2007): str. 230 – 231

⁹⁰ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 436

conque sous la menace de révélations ou d'imputations de nature à porter atteinte à l'honneur ou à la considération. [...] »⁹¹

Menace, f.

« Acte d'intimidation consistant, pour une personne, à inspirer à une autre la crainte d'un mal projeté contre sa personne, sa famille ou ses biens, par l'annonce (écrite ou verbale, publique ou privée) de la mise à exécution de ce projet. [...] »⁹²

Komentář

Jelikož ve slovníku od Larišové není překlad *vyhrožování* uveden, byl pro překlad užit dvojjazyčný slovník Lingea⁹³. Ten uvádí dvě varianty, a to *un chantage* a *des menaces*. Slovo *un chantage* je definováno jako forma vydírání pod hrozbou urážky na cti. Definice *nebezpečného vyhrožování* je však mnohem různější. Podívejme se na druhou možnost. Termín *une menace* je již tomu českému daleko blíže. Abychom se ujistili, k § 353 s názvem *Nebezpečné vyhrožování* je jako ekvivalent uvedena část CP nesoucí název *Des menaces*. Riegrová jako překlad uvádí *O hrozbách*. Můžeme tedy konstatovat, že *une menace* adekvátně odpovídá českému termínu *nebezpečné vyhrožování*. V tomto případě bylo využito překladatelského postupu koncentrace.

6. Opilství

„Rauschdelikt je slovy zákona trestný čin opilství (§ 201a odst. 1 TrZ), jinak forma zaviněné nepřičetnosti spočívající v úmyslném nebo nedbalostním přivedení se do stavu plné nepřičetnosti pachatelem tr. činu samým, v němž se dopustí činu jinak trestného (jednání, které má jinak znaky tr. činu), přičemž jeho zavinění se na tento čin již nevztahuje (R 22/1992 a R 10/1999). [...]“⁹⁴

Ivresse, f.

« Degré d'ébriété altérant les facultés intellectuelles et les réflexes moteurs que la loi incrimine en certaines circonstances not. lorsque l'ivresse est publique ou manifeste (c'est une contravention ou même s'il y a récidive un délit) ou en cas de conduite de véhicule dans cet état [...] ; à distinguer de l'imprégnation alcoolique. »⁹⁵

⁹¹ CORNU. G. (2007): str. 147

⁹² Tamtéž: str. 584

⁹³ Lingea s.r.o. (2007): str. 1286

⁹⁴ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 822

⁹⁵ CORNU. G. (2007): str. 518

Imprégnation alcoolique, f.

« Présence d'alcool dans le sang (alcoolémie) que la loi prend en considération lorsqu'elle est susceptible de troubler les perceptions, les réflexes et les facultés psychiques du sujet, même sans qu'il y ait état d'ivresse, soit comme élément d'infraction (ex. la conduite d'un véhicule avec un taux d'alcoolémie égal ou supérieur à celui que tolère la loi est un délit), soit pour l'aggravation de la peine (ex. les peines encourues pour homicide ou blessures par imprudence sont doublées en ces cas). [...] »⁹⁶

Komentář

Opilství, resp. *opilost* Larišová překládá jako *une ivresse*. Podstata české i francouzské varianty je stejná, neboť *nepříčetnost* je definována jako „stav, ve kterém někdo nemůže buď rozpoznat, že jeho jednání je pro společnost nebezpečné, anebo nemůže své jednání ovládat [...]“⁹⁷. Cornu ještě navíc dodává další, odlišný termín, a to *une imprégnation alcoolique*. Z definice tohoto termínu vyplývá, že francouzské právo rozlišuje nižší a vyšší stupeň opilosti. CP pracuje s termínem *une ivresse*, dle jehož definice ho můžeme považovat za odpovídající ekvivalent k termínu *opilství*. Tento termín byl do francouzštiny přeložen pomocí kalkování.

7. Výtržnictví

„Výtržnictví spáchá ten, kdo se dopustí veřejně (§ 89 odst. 4 TrZ) nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí historickou nebo kulturní památku, hrob nebo jiné pietní místo anebo hrubým způsobem ruší shromáždění nebo obřad občanů (§ 202 TrZ). [...]“⁹⁸

Komentář

Právníkový slovník překlad tohoto termínu bohužel neuvádí. Lingea navrhuje termíny *un hooliganisme* a *une perturbation de l'ordre public*, ty však Cornu ve výkladovém slovníku nedefinuje. Neuvádí ani termín *un vandalisme* - *vandalismus*, který by se mohl zdát jako vhodné synonymum pro *výtržnictví*. Nicméně nějak tento trestný čin upraven být musí. A protože jsme nenašli ekvivalentní termín, který by francouzské trestní právo uznávalo, zbývá usuzovat, že je tento TČ nazýván např. nějakou opisnou konstrukcí.

⁹⁶ CORNU. G. (2007): str. 471 – 472

⁹⁷ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 456

⁹⁸ Tamtéž: str. 1181

Vrátíme-li se k tabulce 2, k § 358, který pojednává právě o *výtržnictví*, je jako ekvivalent uveden oddíl CP s názvem *O zničení, znehodnocení a poškození, které nepředstavuje nebezpečí pro fyzické osoby*. Začátek první věty tohoto oddílu zní takto: « *La destruction, la dégradation ou la détérioration d'un bien appartenant à autrui [...]*. »⁹⁹, což B. Riegrová překládá jako „Zničení, znehodnocení nebo poškození majetku, který náleží druhému [...]“¹⁰⁰. Následně jsou v několika odstavcích vyjmenovány různé podoby a okolnosti, které mohou tento trestný čin doprovázet. Tento výčet téměř úplně odpovídá výčtu figurujícím v české definici termínu *výtržnictví*. Tímto se může potvrdit úvaha, že francouzské trestní právo nepracuje s jednoslovným termínem (jako české TP), ale s víceslovným, můžeme říci až polovětným popisem skutečnosti. Nicméně pokud bych se měla rozhodnout pro nějakou kratší variantu, užila bych spojení *une perturbation de l'ordre public*. Podotýkám, že i když je tento překlad jistě správný, pro kontext práva to zřejmě nejvhodnější řešení není, neboť *Code pénal* s tímto spojením nepracuje. Při překladu českého termínu *výtržnictví* se zvýšil počet slov z jednoho na čtyři, což nám napovídá, že bylo užito překladatelského postupu diluce.

8. Hanobení

„Hanobení je subjektivním, úmyslným, hrubě urážlivým projevem, směřujícím k hrubému znevážení některého národa, jeho jazyka nebo některé rasy, anebo skupiny obyvatel republiky pro jejich politické přesvědčení, vyznání anebo proto, že jsou bez vyznání, přičemž urážlivost projevu může vyplývat již z jeho obsahu a způsobu prezentace, event. z jiných souvisejících okolností; nezáleží však na tom, jaký měl faktický ohlas na veřejnosti. [...]“¹⁰¹

Diffamation, f.

« *Allégation ou imputation d'un fait portant atteinte à l'honneur ou à la considération de la personne ou au corps auquel le fait est imputé [...] qui constitue, comme l'injure, un délit de presse si elle est publique, sinon une cotravention de la 1re classe [...], la vérité du fait diffamatoire qui peut être prouvée par tous les moyens ayant valeur de fait justificatif [...]*. »¹⁰²

⁹⁹ <https://goo.gl/N2kIGj> [cit. 20. 4. 2016]

¹⁰⁰ RIEGROVÁ, B. II. díl (1995): str. 152

¹⁰¹ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 323

¹⁰² CORNU. G. (2007): str. 308

Komentář

V tomto případě můžeme konstatovat největší rozdíl v konkrétnějším výčtu možných podob *hanobení*, který uvádí česká definice. Nicméně i když je definice termínu *une diffamation* obecnější, není o nic méně výstižná. Proto můžeme tvrdit, že *une diffamation* je správným ekvivalentem českého termínu *hanobení*. Jedná se o další příklad kalku.

9. Organizovaná skupina

„Organizovaná skupina je sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy družení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení tr. činu, a tím i jeho nebezpečnost pro společnost [§ 34 písm. g) TrZ]. Skupina nemusí mít na rozdíl od zločinného spolčení trvalejší charakter a tímto způsobem lze spáchat i jen ojedinělý tr. čin. Nevyžaduje se výslovné přijetí za člena skupiny nebo výslovné přistoupení ke skupině. Postačí, že se pachatel do skupiny fakticky včlenil a aktivně se podílel na její tr. činnosti [...].“¹⁰³

Groupe de combat, m.

« *Tout groupement de personnes détenant ou ayant accès à des armes, doté d'une organisation hiérarchisée et susceptible de troubler l'ordre public (définition qui laisse en dehors d'elle les groupes armés en vertu de la loi), la participation à un tel groupe constituant une atteinte à l'autorité de l'État, plus spécialement à la paix publique. [...]* »¹⁰⁴

Bande organisée, f.

« *Tout groupement formé ou toute entente établie en vue de la préparation d'une ou plusieurs infractions [...], préparation impliquant préméditation mais devant être caractérisée par un ou plusieurs faits matériels. L'action en bande organisée est une circonstance qui aggrave la peine de nombreuses infractions (trafic de stupéfiants, proxénétisme, enlèvement, séquestration, [...]), mais la bande organisée s'identifie en elle-même à une association de malfaiteurs lorsqu'elle tend à la préparation d'un crime ou d'un délit grave. »*¹⁰⁵

¹⁰³ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 582

¹⁰⁴ CORNU. G. (2007): str. 449

¹⁰⁵ Tamtéž: str. 108

Komentář

Slovník od Larišové uvádí dva možné překlady termínu *skupina* v tom kontextu, který hledáme. Jsou to *un groupe* a *une bande*. Cornu ve výkladovém slovníku popisuje *un groupe de combat* a *une bande organisée*. Porovnáme-li obě definice s definicí v českém jazyce, zjistíme několik zajímavých faktů. *Un groupe de combat* se vyznačuje jistou vnitřní organizační strukturou, což u *organizované skupiny* nutně není. Francouzská definice ani neuvádí, zda se může jednat o jeden, či několik TČ. U *organizované skupiny* je naopak jasně stanoveno, že nemusí mít trvalejší charakter, což ji odlišuje od *zločinného spolčení*. Po přečtení definice *une bande organisée* zjistíme, že toto uskupení může spáchat jeden či více trestných činů. Proto po uvážení můžeme konstatovat, že lepším ekvivalentem *organizované skupiny* je francouzský termín *une bande organisée*. Neboť nedošlo ke změně slovních druhů, můžeme tvrdit, že se jedná o kalk.

10. Zločinné spolčení

„Zločinné spolčení je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné tr. činnosti (§ 89 odst. 17 TrZ). Jde tedy o vyšší formu společné tr. činnosti, která je charakterizována pomocí znaků, které jsou specifické pro takové subjekty páchající úmyslnou tr. činností, tzv. organizovaný zločin, který má v různých státech různou formu (např. „mafie“ v Itálii, [...]). Pro Z. na rozdíl od pouhé organizované skupiny nestačí jen dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení osob, ale je vyžadována vnitřní organizační struktura, s rozdělením funkcí a dělbou činností. Tato vnitřní organizační struktura je charakterizována vztahy nadřízenosti a podřízenosti (rozdělením funkcí), relativní stabilitou a přísným dodržováním pravidel (tzv. kodexu organizace) včetně zásadního utajení organizace, její struktury i jejích akcí. Dělbou činností u Z. vyplývá z jeho organizační struktury. [...]“¹⁰⁶

Association de malfaiteurs, f.

« *Tout groupement formé ou toute entente établie en vue de la préparation (caractérisée par un ou plusieurs faits matériels) d'un ou plusieurs crimes ou délits graves, la participation à une telle association constituant une infraction à la paix publique [...].* »¹⁰⁷

¹⁰⁶ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 1273

¹⁰⁷ CORNU. G. (2007): str. 84

Komentář

Autorka ve slovníku pro překlad *zločinného spolčení* navrhuje termíny *une association de malfaiteurs* a *une organisation criminelle*. Cornu ve svém slovníku však termín *une organisation criminelle* nedefinuje. *Une association de malfaiteurs* zase říká, že soustavná činnost není nutností. *Zločinné spolčení* se vyznačuje mimo jiné vnitřní organizační strukturou. Vrátime-li se k definici *un groupe de combat* uvedené u termínu *organizovaná skupina*, zjistíme, že i pro toto uskupení je charakteristická jistá vnitřní hierarchie. Proto bude zřejmě pro termín *zločinné spolčení* lepším ekvivalentem uskupení s názvem *un groupe de combat*. Při překladu českého termínu bylo užito transpozice, kdy došlo ke změně z adjektiva ve výchozím jazyce na substantivum v jazyce cílovém.

Ještě se však podívejme na definici *une association de malfaiteurs*. Stejně jako *une bande organisée* může toto uskupení spáchat pouze jeden trestný čin. Rozdíl mezi definicemi těchto dvou termínů tkví v tom, že *une association de malfaiteurs* připravuje pouze *des crimes* (zločiny) nebo *des délits graves* (těžké přečiny). Proto můžeme tvrdit, že pro výše uvedený termín *organizovaná skupina* může být správným ekvivalentem termín *une bande organisée* i *une association de malfaiteurs*. Jde pouze o to, že české právo danou skutečnost shrnuje jedinou definicí, ale francouzské právo ji rozdělilo do definic dvou. Je to zřejmě dáno tím, že Francie ve svém trestním právu rozděluje trestné činy (infractions) do tří skupin. Jedná se o přestupky (*contraventions*), přečiny (*délits*) a zločiny (*crimes*), zatímco český systém trestných činů je dvoučlankový a rozlišuje pouze přečiny a zločiny.

11. Účinná lítost

„Účinná lítost je jedním z důvodů zániku tr. odpovědnosti a záleží v tom, že pachatel tr. činu vlastní aktivní činností dobrovolně zamezí nebo napraví škodlivý následek tr. činu nebo o něm učiní oznámení ještě v době, kdy škodlivému následku mohlo být zabráněno. Oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Voják tak může učinit i veliteli nebo náčelníku. Ú. zaniká tr. odpovědnost jen za tr. činy taxativně vypočtené v tr. zákoně (§ 66 odst. 1 TrZ), přičemž jde o činy, u nichž je obecně větší zájem na zabránění následku než na potrestání pachatele. [...]“¹⁰⁸

¹⁰⁸ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 1051

Repentir actif, m.

« *Action de celui qui, ayant commis une infraction (constituée dans tous ses éléments), s'efforce de remédier aux effets produits par celle-ci : cause d'atténuation, mais non d'exonération de la peine encourue. [...] »¹⁰⁹*

Komentář

Po pročetí obou definic můžeme konstatovat, že se téměř neshodují. Největší rozdíl představuje skutečnost, že česká právní úprava umožňuje v jistých případech zánik trestní odpovědnosti, zatímco francouzská definice dává najevo, že k osvobození od trestu nedojde. *Code pénal* s tímto termínem, který Larišová uvádí jako vhodný překlad termínu *účinná lítost*, ani neoperuje. Částečná shoda s významem, který zahrnuje definice českého termínu, byla nalezena v části *Zvláštní ustanovení* (kniha IV, titul II, kapitola II), kde Riegrová přeložila čl. 422-1 následujícími slovy: „Každá osoba, která se pokusí spáchat teroristický čin je zproštěna trestního postihu, jestliže, když je poučena správním nebo soudním orgánem, umožní odvrátit vykonání trestného činu a, v případě potřeby, identifikovat ostatní viníky.“¹¹⁰ Další článek upravuje stejnou problematiku, ovšem figurují v něm *pachatel* a *účastník teroristického činu*. Nicméně žádný konkrétní termín zde již uveden není.

Je zarážející, že *Code pénal* nepoužívá termín *un repentir actif*. Dle mého názoru se ve své podstatě jedná o správný ekvivalent. Jde pouze o odlišný přístup české a francouzské úpravy k jeho pojetí. Jinak řečeno, definice těchto termínů se neshodují, protože francouzské právo tento čin vymezilo přísněji, než právo české. Podstata se tedy nezměnila, pouze náhled na ni a z ní vyvozené důsledky. Závěrem tedy je, že *un repentir actif* odpovídá českému termínu *účinná lítost*. Tento termín opět představuje další příklad kalku.

12. Nadržování

„Nadržování spočívá v pomoci pachateli tr. činu v úmyslu mu umožnit, aby unikl tr. stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu (§ 166 TrZ). N. může spočívat v poskytnutí prostředků k útěku, k ukrývání pachatele nebo nástrojů použitých ke spáchání tr. činu, ale i v křivém sebeobviňování apod. [...]“¹¹¹

¹⁰⁹ CORNU, G. (2007): str. 805

¹¹⁰ RIEGROVÁ, B. II. díl (1995): str. 176

¹¹¹ HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 409 – 410

Komentář

Autorka v právnickém slovníku bohužel termín *nadržování* ani *nadržovat* neuvádí. Lingea slovo *nadržování* překládá jako *un traitement de faveur*. Toto, ani jiné spojení ve významu, který hledáme, však Cornu ve výkladovém slovníku nepopisuje. Jaký závěr z toho můžeme vyvodit? To, že by ve Francii *nadržování* (jak ho definuje Hendrych) nebylo trestným činem, bych označila za nepravděpodobné. Jelikož termín *nadržování* právní slovník nepřekládá a termín *un traitement de faveur* ve francouzském výkladovém slovníku uveden není, můžeme usuzovat, že termín *un traitement de faveur* bude mít jiný význam, než jaký hledáme a že TČ *nadržování* bude francouzština označovat nějakou opisnou větnou konstrukcí, nebo jej jako celek nebude označovat vůbec a skutečnosti, ve kterých tento TČ spočívá, budou upraveny zvlášť buď v podobě samostatného TČ, nebo budou uváděny jako přítěžující okolnosti. Dle mého uvážení pro kontext práva může připadat v úvahu sloveso *favoriser* či spojení *une action de favoritisme*. Toto spojení bylo z češtiny přeloženo pomocí diluce.

13. Vykázání

„Vykázání, jedním z opatření k zajištění pořádku tam, kde je prováděno jednání soudy nebo jiný rok (např. ohledání na místě samém), je V. rušitele z místa, kde se jedná (§ 54 OSŘ). Vykázat lze kteroukoli osobu, která hrubě ruší pořádek, jedná-li se však o účastníka, musí soud nejprve zvážit, zda není jeho osobní účast nezbytná (např. při dokazování). Délka V. je omezena trváním jednání (jiného roku) nebo prominutím důvodu V. Předem nelze účast na příštích jednáních (jiných rocích) rušiteli zakázat. [...]“¹¹²

Expulsion, f.

« *Action de faire sortir une personne, en vertu d'un titre exécutoire et au besoin par la force, d'un lieu où elle se trouve sans droit (ex. expulsion, après expiration de son bail, d'un locataire d'un local d'habitation ne bénéficiant pas du maintien dans les lieux ; expulsion de travailleurs en grève occupant les lieux de travail). [...] »*¹¹³

Extradition, f.

« *Opération par laquelle un État remet, sur sa demande, à un autre État, un individu, qui se trouve sur le territoire du premier mais qui, pénalement poursuivi ou condamné*

¹¹² HENDRYCH, D. a kol. (2003): str. 1150

¹¹³ CORNU. G. (2007): str. 393

par le second, est réclamé par celui-ci pour y être jugé ou y subir sa peine (la demande de l'État requérant étant examinée suivant une procédure en général réglée par les traités internationaux et la loi locale). [...] »¹¹⁴

Komentář

Také v tomto případě nebyl termín *vykázání* ve slovníku od Larišové nijak překládán. Lingea pro slovo *vykázání*, resp. *vykázat*, jako překlad uvádí *expulser* a *extrader* (ve smyslu *vyhnat*). Definice výrazu *expulser*, resp. *une expulsion*, kterou Cornu uvádí, se však s českou definicí neshoduje snad ani v jediném aspektu. Opatření označené termínem *vykázání* je v kontextu českého práva užito pro nastolení pořádku, který byl narušen rušitelem. Zatímco francouzský termín *une expulsion* je označení pro akt, který má za cíl uvolnit nějaké prostory, např. bytové, v případě, že jsou neprávem obývány. Z toho vyplývá, že v kontextu trestního práva termín *une expulsion* nemůže být uváděn jako ekvivalent k českému termínu *vykázání*.

Termín *une extradition* se opět významově neshoduje s termínem *vykázání*. Definice tohoto termínu popisuje naprosto odlišnou situaci, kterou české právo označuje jako *vydání pachatele trestného činu do ciziny* neboli *extradice*. Závěrem lze pouze konstatovat, že francouzské právo situaci, kterou popisuje česká definice, pojmenovává nějakým jiným, specifitějším termínem, nebo opisem. Jako vlastní překlad navrhuji spojení *une exclusion pour un comportement inapproprié*, které se mi zdá nejvhodnější. Při pohledu na nárůst počtu slov můžeme říci, že se jedná o překladatelský postup diluce.

6.1 Glosář vybraných termínů

V této části práce jsou uvedeny výrazy, které figurují v názvech trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných v české právní úpravě a které jsou dle mého uvážení pro tuto oblast nejcharakterističtější. K nim jsou za pomoci právníckého slovníku od autorky Markéty Larišové¹¹⁵ a online slovníku společnosti Lingea¹¹⁶ vyhledány nejvhodnější francouzské překlady.

V první tabulce na následující straně jsou uvedeny termíny, kterým jsme se věnovali během terminologického rozboru. Abychom zúročili nabyté poznatky o překladatelských postupech z předchozí kapitoly, je také vždy doplněn překladatelský postup, kterým byl termín z výchozího jazyka přeložen do jazyka cílového.

¹¹⁴ CORNU. G. (2007): str. 395

¹¹⁵ LARIŠOVÁ, M. (2008)

¹¹⁶ <http://slovníky.lingea.cz/Francouzsko-cesky/> [cit. 28. 4. 2016]

Č.	ČJ	FJ	Postup
1.	diskriminace	discrimination <i>f.</i>	výpůjčka
2.	úplatkářství	corruption <i>f.</i>	kalkování
3.	padělání	faux <i>m.</i>	kalkování
4.	násilí	violence <i>f.</i>	kalkování
5.	nebezpečné vyhrožování	menace <i>f.</i>	kontrace
6.	opilství	ivresse <i>f.</i>	kalkování
7.	výtržnictví	perturbation <i>f.</i> de l'ordre public	diluce
8.	hanobení	diffamation <i>f.</i>	kalkování
9.	organizovaná skupina	bande organisée <i>f.</i>	kalkování
10.	zločinné spolčení	groupe <i>m.</i> de combat	transpozice adj. > subst.
11.	účinná lítost	repentir actif <i>m.</i>	kalkování
12.	nadržování	action <i>f.</i> de favoritisme	diluce
13.	vykázání	exclusion <i>f.</i> pour un comportement inapproprié	diluce

Tabulka 7: Glosář - část 1 z 2

V následující tabulce jsou uvedeny další termíny figurující v české právní úpravě a k nim vyhledané odpovídající překlady. Ani zde nechybí postupy, pomocí kterých byly české termíny přeloženy a dle kterých jsou také v této tabulce řazeny.

Č.	ČJ	FJ	Postup
1.	úřední osoba	personne <i>f.</i> officielle	kalkování
2.	podplácení	corruption <i>f.</i>	
3.	křivé obvinění	dénonciation <i>f.</i> calomnieuse	
4.	křivá výpověď	témoignage <i>m.</i> mensonger	
5.	křivé tlumočení	interprétation <i>f.</i> mensongère	
6.	podněcování	provocation <i>f.</i>	
7.	orgán veřejné moci	autorité <i>f.</i> du pouvoir public	
8.	zneužití pravomoci	abus <i>m.</i> d'autorité	
9.	pohrdání soudem	non-respect <i>m.</i> de la justice	
10.	osvobození vězně	libération <i>f.</i> d'un détenu	
11.	vzpoura vězňů	rébellion <i>f.</i> des détenus	
12.	bezrestnost agenta	impunité <i>f.</i> d'un agent	
13.	nepravdivý znalecký posudek	fausse expertise <i>f.</i>	koncentrace
14.	nebezpečné pronásledování	poursuite <i>f.</i>	
15.	maření úkolu	mettre <i>v.</i> obstacle à une tâche	diluce

Tabulka 8: *Glosář - část 2 z 2*

Z obou tabulek vyplývá, že nejčastějším překladatelským postupem je kalkování. Z 28 případů ho bylo užito pro překlad 18 termínů. Diluce byla použita čtyřikrát a koncentrace dvakrát. Objevila se zde i jedna výpůjčka a jedna transpozice. Potvrdilo se tedy, co jsme se dozvěděli z teoretického pojednání o překladatelských postupech, a sice že při překladu právních termínů je právě kalkování, tedy doslovného překladu, kdy je zachována vnitřní struktura projevu, využíváno nejvíce.¹¹⁷

¹¹⁷ TOMÁŠEK, M. (2004): str. 121

7 Závěr

Na základě prostudování a porovnávání právní úpravy trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných České republiky a Francie byla zjištěna míra odlišnosti obou těchto úprav. Rozdílnosti byly objeveny zejména ve struktuře a členění trestných činů. Bylo zjištěno, že ne ke všem trestným činům existuje ve francouzském trestním zákoníku příslušný ekvivalent. Pomocí porovnávání definic vybraných právních termínů bylo též zjištěno, že ne vždy se jejich věcný obsah dokonale shoduje s obsahem příslušných francouzských ekvivalentů.

Čtvrtá kapitola, která porovnávala obě právní úpravy, vycházela z druhé a třetí kapitoly, resp. z jejich poslední části, kde byly trestné činy zobrazeny v tabulkách. Druhá kapitola zahrnovala taxativní výčet trestných činů upravených v hlavě 10 trestního zákoníku České republiky. O tento výčet se opírala kapitola číslo tři, kde byly k těmto trestným činům hledány jejich francouzské ekvivalenty v přeloženém trestním zákoníku Francie od autorky Běly Riegrové. Úkol to byl nelehký, což mohl napovědět složitý vzhled samotné tabulky číslo dvě. Tyto ekvivalenty a odlišný způsob členění obou právních úprav jsou okomentovány v kapitole číslo čtyři.

Bylo zjištěno, že český trestní zákoník člení sumu všech trestných činů do třinácti sekcí (hlav), zatímco francouzský trestní zákoník má sekcí (titulů) pouze pět. Z toho vyplývá, že francouzská úprava vychází z odlišných kritérií a způsobu dělení. Hledané francouzské ekvivalenty se tedy nenacházely společně na jednom místě, nýbrž byly rozesety napříč větší částí celého *Code pénal*. Podařilo se však najít drtivou většinu.

Hledání ekvivalentů také ukázalo, že to, co v sobě v české úpravě pojímá jediný paragraf, může být ve Francii rozděleno na více samostatných částí a naopak. Názvy ekvivalentních úprav se také mnohdy do jisté míry liší. To může vypovídat o odlišném úhlu pohledu obou právních úprav na skutečnost, co která úprava považuje za důležitější, čemu je věnována větší pozornost a podobně.

Důležitým úkolem této práce bylo také provést rozbor příslušné právní terminologie. Tento rozbor spočíval v porovnání obsahové ekvivalentnosti definic vybraných termínů, které figurují v názvech trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných v české právní úpravě. Z této oblasti bylo na základě subjektivního uvážení vybráno třináct nejcharakterističtějších termínů. Francouzský ekvivalent byl poté na základě podobností obou

definice prohlášen za ekvivalent odpovídající, či nikoli. V některých případech tento postup komplikovalo více navrhovaných překladů do francouzštiny či absence francouzské definice. I přes tato úskalí bylo odhaleno několik zajímavostí, jako například fakt, že francouzština pro některé české termíny nemá jednoslovné pojmenování a musí tedy použít opisnou konstrukci. Také má v některých případech pro český termín několik francouzských výrazů a je tedy na překladateli, aby se dle kontextu rozhodl pro ten správný. K tomuto dochází zejména z toho důvodu, že vedle sebe stavíme dva odlišné právní systémy. Rovněž došlo k situaci, kdy definice francouzského termínu, jak jej přeložil právní slovník, popisovala naprosto odlišnou právní skutečnost, než definice v českém jazyce.

Tato práce pomohla ukázat, jak se od sebe česká a francouzská úprava dané problematiky liší. Dokázala také, jak je důležité znát přesný význam překládaného slova, obzvláště potom v právu. Mohli jsme názorně vidět, že nalezení překladu daného termínu ve slovníku nám ještě nezaručuje, že je tento překlad správný, resp. že tento termín popisuje stejnou skutečnost, jako termín ve výchozím jazyce. A i když existuje mnoho překladatelských postupů, které pomáhají překladatelům jejich práci usnadnit, vzhledem k tomu, že jazyk je něco, co se neustále vyvíjí, musí tedy i překladatelé neustále zdokonalovat své schopnosti, aby tomuto vývoji stačili.

Tato práce může pomoci při hledání odpovídajícího francouzského překladu termínů z oblasti trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných, jak je upravuje český trestní zákoník. Vzhledem k tomu, že tato práce našla k těmto trestným činům francouzské ekvivalenty, bylo by zajímavé navázat komparativní analýzou zaměřenou na trestní sankce, které jsou za tyto trestné činy ukládané. Tato analýza by taktéž mohla zahrnovat terminologický rozbor, který by ji obohacoval.

« Tels mots, telle loi. »

Jeremy Bentham

8 Résumé

Le présent mémoire de licence a pour objectif l'analyse comparative des infractions contre l'ordre dans les affaires publiques. Le deuxième objectif est l'analyse des termes tchèques liés au thème concerné et la recherche de ses équivalents français.

Ce mémoire est divisé en cinq parties principales. La première étant consacrée à la description de l'histoire du droit pénal en République tchèque. Nous apprenons que le premier développement majeur du droit pénal a eu lieu au XVème siècle, lors de la monarchie. Le code pénal actuel est en vigueur depuis le 1er janvier 2010. De plus, remarquons que le Code pénal est structuré en deux parties majeures. Dans cette partie du mémoire, il y a énumérées les sources principales du droit pénal et à la fin il se trouve la liste des infractions contre l'ordre dans les affaires publiques selon la réglementation tchèque.

Ensuite, la deuxième partie parle de l'histoire du Code pénal français, en vigueur depuis le 1er mars 1994. Nous pouvons y voir les sources principales du droit pénal ainsi que sa structure. Il est composé d'une partie législative et d'une partie réglementaire. Après arrive la plus importante partie de ce chapitre : les équivalents français aux infractions tchèques. Ces équivalents sont présentés dans le tableau pour la meilleure compréhension.

La troisième partie de ce mémoire arrive à son fond ce qui est la comparaison des infractions contre l'ordre dans les affaires publiques énumérées dans les deux parties précédentes. Le tableau du chapitre précédent est la clé pour comprendre cette analyse comparative. Nous pouvons voir comment ces équivalents sont divisés. Ensuite, des éléments ressemblants et différents de la réglementation tchèque et française sont décrits.

Une description des aspects de la langue juridique est faite dans la quatrième partie du mémoire. Le vocabulaire juridique est divisé en plusieurs parties : nous distinguons des termes juridiques, des locutions figées et des modèles linguistiques. Puis, y est décrit la traduction juridique avec ou sans équivalent dans la langue cible. Ensuite, le lecteur pourra prendre connaissance des quelques procédés basiques de traduction, par exemple la transposition, le calque, l'étoffement ou encore le dépouillement.

Dans la dernière partie j'ai effectué l'analyse de la terminologie juridique où se trouve une liste de treize termes tchèques qui figurent dans les noms des infractions contre l'ordre dans les affaires publiques. À chaque terme j'ai trouvé une définition en langue tchèque. Puis, j'ai trouvé la traduction de ce terme en français avec sa définition correspondante. C'est alors sur la base de la comparaison du sens de ces mêmes définitions que la question s'est posée pour moi de savoir s'il s'agissait d'un équivalent correct ou non. Ensuite, il y a un glossaire bilingue avec encore quinze termes. Pour chaque terme y est décrit quel procédé de traduction a été utilisé pour la traduction en français.

Pour conclure, cette thèse a aidé à faire voir les différences entre la réglementation tchèque et française au sujet des infractions commises à l'encontre de l'ordre dans les affaires publiques. Ce travail peut aider à la recherche d'une traduction française des termes juridiques tchèques de ce domaine particulier. Il semble opportun de mentionner le fait que ce domaine est très important car il se rapporte à la vie quotidienne de tous. Je pense que ce travail peut être une bonne base pour un travail orienté vers l'analyse comparative des peines pour des infractions traitées dans ce travail. Ceci permettra de chercher des nouveaux liens juridiques et linguistiques entre la République tchèque et la France.

Seznam literatury

Knižní publikace

- VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Brno: Masarykova univerzita, 1993. 67 s. ISBN 80-210-0791-5.
- NOVOTNÝ, Oto, VANDUCHOVÁ Marie a kol. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. 5., jubilejní, zcela přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2007. 556 s. ISBN 978-80-7357-261-7.
- GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 343 s. ISBN 80-86473-85-6.
- CHMELÍK, Jan a kol. *Rukověť trestního práva hmotného a procesního*. Praha: Linde, 2007. 246 s. ISBN 978-80-7201-662-4.
- TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopl. vyd. Praha: Linde, 2003. 143 s. ISBN 80-7201-427-7.
- GÉNINET, Béatrice. *L'indispensable du droit pénal*. 2. vyd. Studyrama, 2004. 226 s. ISBN 2-84472-455-8.
- RIEGROVÁ, Běla. *Trestní zákoník Francouzské republiky: překlad úplného znění zákona platného k 1. březnu 1994. I. díl*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. 128 s.
- RIEGROVÁ, Běla. *Trestní zákoník Francouzské republiky: překlad úplného znění zákona platného k 1. březnu 1994. II. díl*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. 129 – 229 s.
- OGDEN, C. a I. RICHARDS. *The meaning of meaning: a study of the influence of language upon thought and of the science of symbolism*. San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1989. 363 s. ISBN 0-15-658446-8.
- CORNU, Gérard. *Linguistique juridique*. 3. vyd. Paris: Montchrestien, 2005. 443 s. ISBN 2-7076-1425-4.
- SAUSSURE, Ferdinand de. *Kurs obecné lingvistiky*. 3. upr. vyd. Přeložil František Čermák. Praha: Academia, 2007. 487 s. ISBN 978-80-200-1568-6.
- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. 215 s. ISBN 80-244-0143-6.
- TIONOVÁ, Alena a kol. *Francouzština pro pokročilé*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 375 s. ISBN 80-04-22619-1.

- NEWMARK, Peter. *A textbook of translation*. 1. vyd. New York: Prentice-Hall, 1988. 292 s. ISBN 0-13-912593-0.

Slovníky

- LARIŠOVÁ, Markéta. *Francouzsko-český, česko-francouzský právní slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 320 s. ISBN 978-80-7380-111-3.
- Autorský kolektiv pracovníků Lingea s.r.o. *Francouzsko-český, česko-francouzský velký slovník (...nejen pro překladatele)*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2007. 1375 s. ISBN 978-80-87062-05-0.
- CORNU, Gérard. *Vocabulaire juridique*. 8. vyd. Paris: Presses universitaires de France, 2007. 986 s. ISBN 978-2-13-055986 3.
- HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 2. rozšíř. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1340 s. ISBN 80-7179-740-5.

Internetové zdroje

- <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/>
- <http://www.trestni-rizeni.com/dokumenty/prameny-trestniho-prava-a-trestniho-rizeni>
- http://www.mzv.cz/public/43/88/6b/1429109_1370935_seznam_vyhlasenych_mezinarodnich_smluv.pdf
- http://ledroitcriminel.free.fr/la_legislation_criminelle/anciens_textes.htm
- <http://www.lawportal.cz/napoleonova-kodifikace-prava-a-code-civil/>
- <http://www.cours-de-droit.net/les-sources-nationales-et-internationales-du-droit-penal-a121606592>
- <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719>
- <http://culturalstudiesnow.blogspot.cz/2011/10/roman-jakobson-on-linguistic-aspects-of.html>
- <http://slovniky.lingea.cz/Francouzsko-cesky/>

Seznam použitých zkratk

ČESKÉ:

Sb.	Sbírka zákonů
Sb. m. s.	Sbírka mezinárodních smluv
TP	Trestní právo (České republiky)
TZ	Trestní zákoník (České republiky)
TČ	Trestný čin
VJ	Výchozí jazyk
CJ	Cílový jazyk
VPJ	Výchozí právní jazyk
CPJ	Cílový právní jazyk

FRANCOUZSKÉ:

DP	Droit pénal (trestní právo Francie)
CP	Code pénal (trestní zákoník Francie)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Znak - Ferdinand de Saussure	33
Obrázek 2: Sémiotický trojúhelník	34
Obrázek 3: Schéma komunikace.....	35

Seznam tabulek

Tabulka 1: Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných v české právní úpravě	16
Tabulka 2: Francouzské ekvivalenty české právní úpravy TČ proti pořádku ve věcech veřejných.....	24
Tabulka 3: Příklad obsáhlejší francouzské právní úpravy (výňatek z tabulky 2).....	26
Tabulka 4: Příklad obsáhlejší české právní úpravy (výňatek z tabulky 2)	27
Tabulka 5: Vlastní překlad trestných činů (výňatek z tabulky 2).....	28
Tabulka 6: Podobné právní úpravy (výňatek z tabulky 2).....	30
Tabulka 7: Glosář - část 1 z 2	58
Tabulka 8: Glosář - část 2 z 2	59